

VLADA

2577. Uredba o ukrepih za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice

Na podlagi sedmega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) in petega odstavka 12.a člena Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 62/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/10, 40/14 – ZIN-B in 21/18 – ZNOrg) Vlada Republike Slovenije izdaja

UREDBO

o ukrepih za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

(1) S to uredbo se določajo pristojni organi, podrobnejši postopki v zvezi z določitvijo posebno nadzorovanega območja in razmejenih območij, ukrepi za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice, način izvajanja informiranja in ozaveščanja javnosti ter sankcije za izvajanje:

– 17., 18. in 19. člena ter Priloge II Uredbe (EU) št. 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, spremembi uredb (EU) št. 228/2013, (EU) št. 652/2014 in (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta 69/464/EGS, 74/647/EGS, 93/85/EGS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES in 2007/33/ES (UL L št. 317 z dne 23. 11. 2016, str. 4), zadnjič spremenjene z Delegirano uredbo Komisije (EU) 2022/2404 z dne 14. septembra 2022 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo podrobnih pravil za preiskave karantenskih škodljivih organizmov za varovano območje in razveljavitvi Direktive Komisije 92/70/EGS (UL L št. 317 z dne 9. 12. 2022, str. 42), (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2016/2031/EU);

– Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2022/1630 z dne 21. septembra 2022 o vzpostavitvi ukrepov za zadrževanje fitoplazme Grapevine flavescence dorée na nekaterih razmejenih območjih (UL L št. 245 z dne 22. 9. 2022, str. 27; v nadaljnjem besedilu: Izvedbena uredba 2022/1630/EU);

– 8. člena in 19. točke Priloge VIII Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2019/2072 z dne 28. novembra 2019 o določitvi notnih pogojev za izvajanje Uredbe (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, kar zadeva ukrepe varstva pred

škodljivimi organizmi rastlin, ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 690/2008 in spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2019 (UL L št. 319 z dne 10. 12. 2019, str. 1), zadnjič spremenjene z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2023/1134 z dne 8. junija 2023 o ukrepih za preprečevanje vnosa *Sporoptera frugiperda* (Smith) na ozemlje Unije, njegove naselitve in širjenja na njem ter spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2019/2072 in razveljavitvi Izvedbenega sklepa (EU) 2018/638 (UL L št. 149 z dne 9. 6. 2023, str. 62), (v nadaljnjem besedilu: Izvedbena uredba 2019/2072/EU).

(2) S to uredbo se določajo tudi pogoji in postopek za dodelitev pomoči za odpravo škode zaradi izvajanja ukrepov iz te uredbe za izvajanje Uredbe Komisije (EU) 2022/2472 z dne 14. decembra 2022 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgovom z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L št. 327 z dne 21. 12. 2022, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2022/2472/EU).

(3) Ta uredba določa tudi program, vključno s stroški in načinom financiranja izvedbe ukrepov za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice.

2. člen

(pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tej uredbi, pomenijo:

1. zlata trsna rumenica je bolezen rastlin iz rodu *Vitis* L., ki jo povzroča škodljivi organizem fitoplazma Grapevine flavescence dorée iz 1. točke 2. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU;

2. prenašalec zlate trsne rumenice je ameriški škržatek (*Scaphoideus titanus* Ball) iz 3. točke 2. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU (v nadaljnjem besedilu: prenašalec);

3. rastline trte so zadevne rastline iz rodu *Vitis* L., razen plodov in semen, iz 2. točke 2. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU;

4. rastline trte za saditev so rastline za saditev iz rodu *Vitis* L., razen semen, iz 19. točke Priloge VIII Izvedbene uredbe 2019/2072/EU;

5. enote pridelave so enote pridelave rastlin trte za saditev, ki so matični vinograd, matičnjak in trsnica;

6. uradna potrditev je uradna potrditev iz uredbe, ki ureja izvajanje uredb (EU) o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi;

7. razmejeno območje zadrževanja je območje iz 4. točke 2. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU;

8. žarišče okužbe je območje v varovalnem pasu razmejenega območja zadrževanja, ki obsega najmanj vinograd, brajdo ali ohišnico in v katerem je bila ugotovljena okužba z zlato trsno rumenico na trti ter ga določa najmanj številka GERK ali parcelna številka in katastrska občina;

9. GERK je grafična enota rabe zemljišča kmetijskega gospodarstva v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo;

10. razmejeno območje izkoreninjenja je območje izven razmejenega območja zadrževanja;

11. imetnik je pravna ali fizična oseba, ki je lastnik rastlin trte in je lastnik, zakupnik ali najemnik zemljišča, na katerem rastejo rastline trte (v nadaljnjem besedilu: zemljišče), ter se ukvarja z njihovo pridelavo, predelavo, gospodarjenjem, prodajo ali drugo uporabo;

12. opuščen vinograd je vinograd ali zemljišče z rastlinami trte, ki ni redno oskrbovan/-o tako, da omogoča optimalno in gospodarno pridelavo, oziroma je zemljišče zaraščeno ne glede na rabo kmetijskega zemljišča;

13. opuščena rastlina trte je rastlina trte, brajda ali ohišnica z rastlino trte, za katero je značilna očitna odsotnost oskrbe;

14. rastna sezona je obdobje aktivne rasti rastlin trte na posameznem območju;

15. množični izbruh je množični izbruh, kot je opredeljen v zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin;

16. posebno nadzorovano območje je območje, na katerem je ugotovljen množični izbruh zlate trsne rumenice.

3. člen

(pristojni organi)

(1) Pristojni organ za izvajanje uredb iz 1. člena te uredbe in te uredbe je Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljnjem besedilu: Uprava).

(2) Za nadzor in izrekanje ukrepov v skladu z uredbami iz 1. člena te uredbe in te uredbe so pristojni fitosanitarni inšpektorji Uprave.

(3) Ne glede na prvi odstavek tega člena so poleg Uprave za izvajanje 5. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU pristojni organi tudi nosilci javnih pooblastil za opravljanje fitosanitarne pregleda v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin (v nadaljnjem besedilu: fitosanitarni pregledniki), izvajalci javnih pooblastil za uradno potrjevanje rastlin za saditev v skladu z zakonom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin (v nadaljnjem besedilu: organ za potrjevanje) in uradni laboratorij, imenovan v skladu z uredbo, ki ureja izvajanje uredbe (EU) o uradnem nadzoru in drugih uradnih dejavnostih na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev.

(4) Ne glede na drugi odstavek tega člena je za preverjanje posebnih zahtev iz 19. točke Priloge VIII Izvedbene uredbe 2019/2072/EU pri rastlinah za saditev, ki so v postopku uradne potrditve v skladu z zakonom, ki ureja semenski material kmetijskih rastlin, pristojen organ za potrjevanje.

(5) Poleg Uprave so za izvajanje tretjega odstavka 4. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU pristojni organi tudi izvajalci javne službe zdravstvenega varstva rastlin, javne službe kmetijskega svetovanja in javne službe v vinogradništvu.

(6) Pristojni organ za dodelitev pomoči v obliki odškodnine iz 22. člena te uredbe je Uprava, pristojni organ za dodelitev pomoči v obliki finančnega nadomestila iz 27. člena te uredbe pa je Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljnjem besedilu: Agencija).

(7) Obveznosti države članice glede poročanja iz 6. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU izvaja Uprava.

4. člen

(razmejeno območje zadrževanja)

(1) Zaradi pojava množičnega izbruha zlate trsne rumenice v Republiki Sloveniji, ki ga je ugotovila Uprava na podlagi ocene tveganja, so v skladu z drugim odstavkom tega člena določene meje posebno nadzorovanega območja, ki obsega razmejeno območje zadrževanja.

(2) Za izvajanje 3. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU Uprava s sklepom vzpostavi eno ali več razmejenih območij zadrževanja, ki vključuje okuženo območje in varovalni pas, ki ga obdaja.

(3) Uprava s sklepom iz prejšnjega odstavka določi meje okuženih območij in varovalnih pasov ob upoštevanju stopnje okužbe, navzočnosti rastlin trte, rezultatov programov preiskav in diagnostičnih preiskav oziroma novih strokovnih spoznanj v zvezi z biologijo zlate trsne rumenice in njenega prenašalca. Okuženo območje in varovalni pas sta določena z mejami občin ali katastrskih občin.

(4) Seznam razmejenih območij zadrževanja iz drugega odstavka tega člena je objavljen v Prilogi I Izvedbene uredbe 2022/1630/EU in v skladu s 3. členom Izvedbene uredbe 2022/1630/EU na osrednjem spletnem mestu državne uprave (v nadaljnjem besedilu: spletna stran Uprave).

(5) Na okuženem območju s seznama iz prejšnjega odstavka izkoreninjenje zlate trsne rumenice ni več mogoče, zato se tam z namenom preprečevanja širjenja zlate trsne rumenice s tega območja izvajajo ukrepi zadrževanja iz 9. člena te uredbe.

(6) Če se v varovalnem pasu s seznama iz četrtega odstavka tega člena uradno potrdi navzočnost zlate trsne rumenice, Uprava za izvajanje prvega odstavka 17. člena Uredbe 2016/2031/EU s sklepom določi žarišče okužbe, v katerem se izvajajo ukrepi izkoreninjenja iz 8. člena te uredbe.

(7) Uprava s sklepom prekliče žarišče okužbe iz prejšnjega odstavka, če v njem v dveh zaporednih letih zlata trsna rumenica ni uradno potrjena in je iz rezultatov programov preiskav, opravljenih v dveh zaporednih letih, razvidno, da zlata trsna rumenica v njem ni navzoča.

(8) Sklepi iz tega člena se objavijo na enotnem državnem portalu e-uprava.

5. člen

(razmejeno območje izkoreninjenja)

(1) Če se uradno potrdi navzočnost zlate trsne rumenice na območju izven razmejenih območij zadrževanja, Uprava v skladu z 18. členom Uredbe 2016/2031/EU s sklepom vzpostavi razmejeno območje izkoreninjenja, ki vključuje okuženo območje in varovalni pas, ki ga obdaja in obsega območje najmanj 1 kilometra od roba okuženega območja.

(2) Uprava določi meje okuženih območij in varovalnih pasov iz prejšnjega odstavka ob upoštevanju stopnje okužbe, navzočnosti rastlin trte, rezultatov programov preiskav in diagnostičnih preiskav oziroma novih strokovnih spoznanj v zvezi z biologijo zlate trsne rumenice in njenega prenašalca. Okuženo območje je določeno s številko GERK ali parcelno številko in katastrsko občino. Varovalni pas, ki obdaja okuženo območje, je določen z mejami občin ali katastrskih občin.

(3) Seznam razmejenih območij izkoreninjenja iz prvega odstavka tega člena je objavljen na spletni strani Uprave.

(4) Uprava v skladu z 19. členom Uredbe 2016/2031/EU s sklepom prekliče razmejeno območje izkoreninjenja iz tega člena, če v njem v treh zaporednih letih zlata trsna rumenica ni uradno potrjena in je iz rezultatov programov preiskav, opravljenih v treh zaporednih letih, razvidno, da zlata trsna rumenica v njem ni navzoča.

(5) Sklepi iz tega člena se objavijo na enotnem državnem portalu e-uprava.

6. člen

(preiskave za ugotavljanje navzočnosti zlate trsne rumenice in prenašalca)

(1) Za ugotavljanje navzočnosti zlate trsne rumenice in prenašalca v varovalnih pasovih razmejenih območij zadrževanja iz 4. člena te uredbe in območjih izven razmejenih območij zadrževanja Uprava za izvajanje 5. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU sprejme program preiskav.

(2) Uprava program preiskav iz prejšnjega odstavka izvaja v sodelovanju s fitosanitarnimi pregledniki, fitosanitarnimi inšpektorji, organom za potrjevanje in uradnim laboratorijem.

7. člen

(program, stroški in način financiranja)

Program izvedbe ukrepov za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice na območjih množičnega izbruha zlate trsne rumenice je vključno s stroški in načinom financiranja izvedbe ukrepov določen v Prilogi 1, ki je sestavni del te uredbe (v nadaljnjem besedilu: program).

II. UKREPI NA RAZMEJENIH OBMOČJIH ZADRŽEVANJA

8. člen

(ukrepi izkoreninjenja v varovalnih pasovih razmejenih območjih zadrževanja)

(1) Zaradi preprečevanja vnosa in za izkoreninjenje zlate trsne rumenice v varovalnih pasovih razmejenih območjih zadrževanja se za izvajanje prvega odstavka 17. člena Uredbe 2016/2031/EU izvajajo ukrepi njenega izkoreninjenja, določeni s tem členom.

(2) Imetnik v vinogradih za pridelavo grozdja, brajdah ali ohišnicah v varovalnih pasovih iz prejšnjega odstavka:

– redno pregleduje rastline trte med rastno dobo; način pregleda določi Uprava z navodilom Uprave za izvajanje ukrepov za zatiranje zlate trsne rumenice in prenašalca, ki je dostopno na spletni strani Uprave (v nadaljnjem besedilu: navodilo Uprave);

– ob sumu, da so rastline trte okužene z zlato trsno rumenico, o tem takoj ustno ali pisno obvesti fitosanitarnega inšpektorja ali fitosanitarnega preglednika;

– zatira prenašalca v skladu z 11. členom te uredbe;

– na podlagi odločbe fitosanitarnega inšpektorja odstrani in uniči rastline trte, v katerih je bila uradno potrjena okužba z zlato trsno rumenico, in vse rastline trte z bolezenskimi znamenji zlate trsne rumenice (v nadaljnjem besedilu: simptomatične rastline trte) na način iz 10. člena te uredbe.

(3) V varovalnih pasovih iz prvega odstavka tega člena imetnik odstrani in uniči opuščene trte na način iz 10. člena te uredbe.

(4) Na enotah pridelave v varovalnih pasovih imetnik izvaja ukrepe iz drugega odstavka 14. člena te uredbe.

(5) Fitosanitarni inšpektor v žarišču okužbe v varovalnem pasu iz prvega odstavka tega člena imetniku odredi:

– na enotah pridelave ukrepe iz četrtega odstavka 14. člena te uredbe;

– v vinogradih za pridelavo grozdja, brajdah in ohišnicah odstranitev in uničenje rastlin trte, v katerih je bila uradno potrjena okužba z zlato trsno rumenico, in vseh simptomatičnih rastlin trte na način iz 10. člena te uredbe;

– krčitev dela ali celega vinograda za pridelavo grozdja na način iz 10. člena te uredbe, če je v njem najmanj 20 % simptomatičnih rastlin trte v posameznem letu.

9. člen

(ukrepi zadrževanja na okuženih območjih razmejenih območjih zadrževanja)

(1) Za preprečevanje širjenja in za zatiranje zlate trsne rumenice na okuženih območjih razmejenih območjih zadrževanja se za izvajanje 4. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU izvajajo ukrepi zadrževanja, določeni s tem členom.

(2) Imetnik v vinogradih za pridelavo grozdja, brajdah in ohišnicah z rastlinami trte na okuženih območjih iz prejšnjega odstavka:

– zatira prenašalca v skladu z 11. členom te uredbe;

– odstrani in uniči simptomatične rastline trte na način iz 10. člena te uredbe.

(3) Opuščene trte v okuženih območjih iz prvega odstavka tega člena imetnik odstrani in uniči na način iz 10. člena te uredbe.

(4) Na enotah pridelave na okuženih območjih iz prvega odstavka tega člena imetnik izvaja ukrepe iz drugega odstavka 14. člena te uredbe.

(5) Če je na enoti pridelave ali v območju do 20 ali 40 m okrog enote pridelave na okuženem območju iz prvega odstavka tega člena potrjena okužba z zlato trsno rumenico, fitosanitarni inšpektor imetniku odredi ukrepe iz četrtega odstavka 14. člena te uredbe.

10. člen

(odstranitev in uničenje rastlin trte)

(1) Rastline trte, na katerih je bila uradno potrjena okužba z zlato trsno rumenico, in vse simptomatične rastline trte se odstranijo in uničijo skupaj s koreninami tako, da se prepreči ponovno obraščanje. Podrobneje je način odstranitve in uničenja določen v navodilu Uprave.

(2) Uničenje nadzemnega dela rastlin trte iz prejšnjega odstavka se v rastni sezoni izvede čim prej po potrditvi okužbe oziroma pojavu bolezenskih znamenj zlate trsne rumenice.

(3) Korenine je treba izkopati in odstraniti najpozneje do 30. aprila v naslednjem letu po potrditvi okužbe oziroma pojavu bolezenskih znamenj zlate trsne rumenice.

11. člen

(zatiranje prenašalca)

(1) Zatiranje prenašalca je obvezno na razmejenih območjih zadrževanja in razmejenih območjih izkoreninjenja iz te uredbe.

(2) Imetnik v rokih iz sedmega odstavka tega člena opravi zatiranje prenašalca s fitofarmaceutskimi sredstvi v skladu s predpisi, ki urejajo fitofarmaceutska sredstva. Seznam ustreznih fitofarmaceutskih sredstev je objavljen v navodilu Uprave.

(3) Število tretiranj s fitofarmaceutskimi sredstvi iz prejšnjega odstavka v vinogradih za pridelavo grozdja je po posameznih razmejenih območjih zadrževanja oziroma okuženih območjih in varovalnih pasovih določen v Prilogi 2, ki je sestavni del te uredbe.

(4) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka lahko imetnik zmanjša število tretiranj s fitofarmaceutskimi sredstvi, če z rumenimi lepljivimi ploščami spremlja ulov prenašalca in tedensko beleži podatke o številu ulovljenih prenašalcev. Podrobnejši način spremljanja ulova prenašalcev in način beleženja podatkov o številu ulovljenih prenašalcev je opredeljen v navodilih Uprave. Zmanjšano število tretiranj s fitofarmaceutskimi sredstvi je navedeno v Prilogi 2 te uredbe.

(5) V brajdah in ohišnicah imetnik opravi najmanj eno tretiranje s fitofarmaceutskimi sredstvi.

(6) V matičnih vinogradih, matičnjakih in trsnicah ter vinogradih za ekološko pridelavo je imetnik dolžan opraviti najmanj tri tretiranja s fitofarmaceutskimi sredstvi. V matičnjakih in trsnicah je imetnik dolžan opraviti tudi nadaljnja tretiranja, če so po opravljenem tretjem tretiranju na rumenih lepljivih ploščah še vedno prisotni prenašalci.

(7) Roke za tretiranje s fitofarmaceutskimi sredstvi iz tega člena določi javna služba zdravstvenega varstva rastlin in jih v obliki prognoističnih obvestil objavi na spletni strani Agrometeorološkega portala v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin.

(8) Podrobnejši način izvajanja tretiranja s fitofarmaceutskimi sredstvi je določen v navodilu Uprave.

12. člen

(ukrepi v opuščeni vinogradih)

(1) Opuščen vinograd na razmejenih območjih zadrževanja in razmejenih območjih izkoreninjenja iz te uredbe je treba zaradi preprečevanja širjenja zlate trsne rumenice in njenega prenašalca izkrčiti.

(2) Da ne pride do opuščene vinograda, je imetnik vinograda dolžan zemljišče obdelati in vzdrževati kot dober gospodar v skladu z zakonom, ki ureja kmetijska zemljišča, in preprečiti zaraščanje in obraščanje z rastlinami trte ter poskrbeti za zatiranje škodljivih organizmov v skladu s splošno kmetijsko prakso.

(3) Če imetnik vinograda ne obdela v skladu s prejšnjim odstavkom, se vinograd šteje za opuščen vinograd in ga imetnik najpozneje do 30. aprila v rastni sezoni odstrani in uniči na način iz 10. člena te uredbe in zemljišče obdela tako, da je preprečeno odganjanje ostankov rastlin trte.

(4) Izvajanje ukrepov v opuščenih vinogradih v državni lasti izvaja Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije v skladu z zakonom, ki ureja kmetijska zemljišča.

(5) Kdor najde opuščen vinograd na razmejenem območju izkoreninjenja ali okuženem območju razmejenega območja zadrževanja, o sumu na navzočnost zlate trsne rumenice obvesti pristojnega fitosanitarnega inšpektorja v skladu s 15. členom Uredbe 2016/2031/EU.

(6) Kdor najde opuščen vinograd v varovalnem pasu razmejenega območja zadrževanja, o sumu na navzočnost zlate trsne rumenice obvesti pristojnega kmetijskega inšpektorja Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo v skladu s 15. členom Uredbe 2016/2031/EU.

(7) Pristojni inšpektor za opuščeni vinograd odredi ukrepe iz drugega oziroma tretjega odstavka tega člena.

(8) Če imetnik opuščenega vinograda ne izvede ukrepov iz tretjega odstavka tega člena, mu pristojni inšpektor odredi odstranitev in uničenje opuščenega vinograda v roku dveh mesecev.

III. UKREPI NA RAZMEJENIH OBMOČJIH IZKORENINJENJA

13. člen

(ukrepi na razmejenih območjih izkoreninjenja)

(1) Zaradi preprečevanja vnosa in izkoreninjenja zlate trsne rumenice na razmejenih območjih izkoreninjenja iz 5. člena te uredbe se v skladu s prvim odstavkom 17. člena Uredbe 2016/2031/EU na teh območjih izvajajo ukrepi izkoreninjenja iz 8. člena te uredbe ter ukrepi iz 10. in 12. člena te uredbe.

(2) V razmejenih območjih izkoreninjenja iz prejšnjega odstavka imetnik izvaja ukrepe za zatiranje prenašalca s fitofarmaceutskimi sredstvi v skladu z drugim ter petim do osmim odstavkom 11. člena te uredbe. Imetnik v vinogradih za pridelavo grozdja opravi najmanj dve tretiranji s fitofarmaceutskimi sredstvi.

(3) Ne glede na določbe prvega odstavka tega člena fitosanitarni inšpektor do določitve razmejenega območja izkoreninjenja iz 5. člena te uredbe v primeru potrjene okužbe z zlato trsno rumenico na območju izven razmejenega območja zadrževanja odredi ukrepe iz petega odstavka 8. člena te uredbe.

IV. UKREPI V ZVEZI S PREMIKI RASTLIN TRTE ZA SADITEV

14. člen

(posebne zahteve)

(1) Rastline trte za saditev se lahko premikajo z enote pridelave na ozemlju Republike Slovenije, če so izpolnjene posebne zahteve iz 8. člena in 19. točke Priloge VIII Izvedbene uredbe 2019/2072/EU.

(2) Za izvajanje 8. člena in 19. točke Priloge VIII Izvedbene uredbe 2019/2072/EU imetnik na enotah pridelave izvaja naslednje ukrepe:

- redno pregleduje rastline trte za saditev in območje, ki obdaja in obsega do 20 m okrog trsnice in matičnega vinograda, ter območje, ki obdaja in obsega do 40 m okrog matičnjaka, in ob sumu okužbe z zlato trsno rumenico o tem takoj obvesti fitosanitarnega inšpektorja ali organ za potrjevanje;
 - navzočnost prenašalca redno spremlja z rumenimi lepljivimi ploščami na način, opredeljen v navodilu Uprave;
 - zatira prenašalca v skladu s šestim, sedmim in osmim odstavkom 11. člena te uredbe;

- na podlagi odločbe fitosanitarnega inšpektorja na način iz 10. člena te uredbe odstrani in uniči rastline trte za saditev, v katerih je bila uradno potrjena okužba z zlato trsno rumenico, in vse simptomatične rastline trte;

- opuščene trte v območju do 20 m okrog enote pridelave odstrani in uniči na način iz 10. člena te uredbe;

- obvesti fitosanitarnega inšpektorja, če območje iz prejšnje alineje ni v njegovi lasti, uporabi, zakupu ali obdelavi.

(3) Če fitosanitarni inšpektor ali organ za potrjevanje v skladu z 19. točko Priloge VIII Izvedbene uredbe 2019/2072/EU med vizualnim pregledom na enotah pridelave ter območju do 20 ali 40 m okrog enote pridelave odvzame uradni vzorec za diagnostično preiskavo zaradi suma na zlato trsno rumenico, fitosanitarni inšpektor prepove premik in uporabo rastlin trte za saditev do znanega rezultata diagnostične preiskave.

(4) Če je na enoti pridelave ali v območju do 20 ali 40 m okrog enote pridelave potrjena okužba z zlato trsno rumenico, fitosanitarni inšpektor imetniku odredi:

- prepoved premikov rastlin trte za saditev z enote pridelave, če ne izpolnjujejo pogojev iz 19. točke Priloge VIII Izvedbene uredbe 2019/2072/EU;

- odstranitev in uničenje rastlin trt za saditev, v katerih je bila potrjena okužba z zlato trsno rumenico, in vseh simptomatičnih rastlin trte na način iz 10. člena te uredbe;

- krčitev matičnega vinograda, matičnjaka ali trsnice na način iz 10. člena te uredbe, če je v njem najmanj 20 % simptomatičnih rastlin trte.

V. POMOČ ZA ODPRAVO ŠKODE V ZVEZI Z UKREPI ZARADI ZLATE TRSNE RUMENICE

1. Skupne določbe

15. člen

(shema državne pomoči)

(1) Pomoč za odpravo škode zaradi zlate trsne rumenice v obliki odškodnine iz 22. do 26. člena te uredbe in finančnega nadomestila iz 27. do 32. člena te uredbe se upravičencem dodeli kot državna pomoč v skladu z Uredbo 2022/2472/EU.

(2) Pomoč za odpravo škode zaradi zlate trsne rumenice se v skladu s sedmim odstavkom 26. člena Uredbe 2022/2472/EU izplača v štirih letih po datumu nastanka stroškov ali izgube.

16. člen

(upravičenci in vlagatelji)

(1) Vlagatelj za dodelitev državne pomoči v skladu z Uredbo 2022/2472/EU v obliki odškodnine iz 22. člena te uredbe ali v obliki finančnega nadomestila iz 27. člena te uredbe je imetnik, ki je vpisan kot nosilec v register kmetijskih gospodarstev (v nadaljnjem besedilu: RKG) v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, ter vloži vlogo v skladu s to uredbo in izpolnjuje merila za mikro, mala ali srednja podjetja, kot so opredeljena v 52. točki 2. člena Uredbe 2022/2472/EU, in se na ozemlju Republike Slovenije ukvarja s primarno kmetijsko proizvodnjo, kot je opredeljena v 44. točki 2. člena Uredbe 2022/2472/EU.

(2) Vlagatelj, ki je podjetje v težavah, kot je opredeljeno v 59. točki 2. člena Uredbe 2022/2472/EU, ni upravičen do pomoči iz prejšnjega člena, razen pod pogojem, da je postal podjetje v težavah zaradi izgub ali škode, ki jih je povzročila zlata trsna rumenica na rastlinah trte.

(3) Upravičenec je vlagatelj, ki izpolnjuje pogoje za pridobitev državne pomoči iz te uredbe.

(4) Do pomoči za odpravo škode zaradi zlate trsne rumenice niso upravičeni vlagatelji, ki so naslovniki neporavnane naloge za izterjavo na podlagi prehodnega sklepa Evropske komisije, v katerem je pomoč, ki jo je dodelil organ iz Republike Slovenije, razglasila za nezakonito in nezdržljivo z notranjim trgovom.

17. člen

(upravičen strošek)

Strošek, upravičen do pomoči v skladu s to uredbo, je izguba ali škoda, ki jo je imetniku povzročila zlata trсна rumenica na rastlinah trte od 2. junija 2022, ko je bila izdana odločba, ki določa razmejena območja zlata trsne rumenice.

18. člen

(intenzivnost pomoči)

Pomoč za odpravo škode zaradi zlata trsne rumenice iz 15. člena te uredbe, ki jo prejme upravičenec – vključno s plačili na podlagi drugih nacionalnih ukrepov ali ukrepov Evropske unije ali zavarovalnih polic ali vzajemnih skladov – za iste upravičene stroške, je omejena na 100 % upravičenih stroškov.

19. člen

(združevanje oziroma kumulacija pomoči)

Pomoč po tej uredbi se lahko združuje s katero koli drugo pomočjo pod pogoji iz 8. člena Uredbe 2022/2472/EU.

20. člen

(oblika pomoči)

Pomoč iz 15. člena te uredbe se v obliki nepovratnih sredstev dodeli neposredno upravičencem.

21. člen

(preglednost, hramba dokumentacije in poročanje)

(1) Uprava in Agencija predložita Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) informacije o shemi pomoči iz 15. člena te uredbe v skladu s prvim odstavkom 9. člena Uredbe 2022/2472/EU za objavo na spletni strani ministrstva.

(2) Informacije iz prejšnjega odstavka so na voljo splošni javnosti najmanj deset let od zadnje dodelitve individualne pomoči po tej uredbi.

(3) Uprava in Agencija ministrstvu poročata o dodeljenih pomočeh po tej uredbi v skladu s pravilnikom, ki ureja način dajanja podatkov in poročanje o državnih pomočeh s kmetijskega področja.

(4) Uprava in Agencija hranita dokumentacijo o pomoči po tej uredbi deset let od datuma, ko je bila dodeljena zadnja individualna pomoč po tej uredbi.

2. Odškodnina

22. člen

(odškodnina)

(1) Za odpravo škode zaradi izvajanja ukrepov izkoreninjenja iz 8. člena oziroma 10. člena te uredbe na varovalnih pasovih in razmejenih območjih izkoreninjenja se imetnikom dodeli pomoč v obliki odškodnine za uničene rastline trte na podlagi zakona, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin.

(2) Pomoč v obliki odškodnine za uničene rastline trte se dodeli tudi imetnikom matičnih vinogradov na okuženih območjih razmejenih območij zadrževanja iz te uredbe, za katere fitosanitarni inšpektor odredi ukrepe iz četrtega odstavka 14. člena te uredbe.

23. člen

(upravičenci)

Imetnik rastlin trte je upravičen do odškodnine za uničene rastline trte, za katere je pristojni fitosanitarni inšpektor odredil ukrepe, če izpolnjuje pogoje iz zakona, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin, in iz 16. člena te uredbe.

24. člen

(upravičeni stroški)

(1) Poleg določb iz 17. člena te uredbe se na podlagi zakona, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin, za upravičeni strošek

odškodnine iz 22. člena te uredbe štejeta tržna vrednost uničenih rastlin trte tik pred ugotovitvijo bolezenskih znamenj zlata trsne rumenice in izpad dohodka zaradi obveznosti karantene, težav pri obnovi nasada ali ponovnem sajenju in obveznega kolobarja.

(2) Za izračun upravičenih stroškov iz prejšnjega odstavka se upoštevajo določbe zakona, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin, in pravilnika, ki ureja odškodnine na področju zdravstvenega varstva rastlin, ki določa splošne in posebne kriterije za trajne nasade, kamor spadajo tudi vinogradi.

25. člen

(pogoji za pridobitev pomoči)

(1) Za pridobitev pomoči v obliki odškodnine iz 22. člena te uredbe mora imetnik imeti GERK na varovalnem pasu razmejenega območja zadrževanja iz 4. člena te uredbe ali razmejenem območju izkoreninjanja iz 5. člena te uredbe, izpolnjevati pa mora tudi pogoje glede obveščanja in izvajanja ukrepov v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin.

(2) Od zneska, ki je podlaga za odškodnino, se odštejejo tudi kateri koli stroški, ki niso nastali neposredno zaradi te bolezni in bi jih imetnik imel tudi v drugačnih okoliščinah, ter vsi prihodki od prodaje proizvodov, povezanih z uničenimi rastlinami trte.

(3) Odškodnina se ne dodeli, če se ugotovi, da je okužba z zlato trsno rumenico posledica imetnikovega namernega dejanja ali malomarnosti.

26. člen

(način izplačila sredstev)

(1) Imetnikom se izplačila odškodnin iz 22. člena te uredbe izvedejo na podlagi vloge v skladu z zakonom, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin.

(2) Za vloge, za katere izplačilo ne bo mogoče v tekočem letu, se sprejem odločitve upravičenosti do odškodnine in izplačilo izvedeta v naslednjem proračunskem letu.

3. Finančno nadomestilo

27. člen

(vsebina finančnega nadomestila)

(1) Finančno nadomestilo se imetnikom na podlagi te uredbe in v skladu z desetim, enajstim in štirinajstim odstavkom 26. člena Uredbe 2022/2472/EU dodeli za uničene rastline trte na okuženih območjih razmejenih območij zadrževanja.

(2) Ne glede na določbo iz prejšnjega odstavka se imetnikom matičnih vinogradov na okuženih območjih razmejenih območij zadrževanja finančno nadomestilo za uničene rastline trte ne dodeli.

(3) Finančno nadomestilo se upravičencem ne dodeli, če skupna višina finančnega nadomestila na posameznega upravičenca ne presega 100 eurov.

(4) Finančno nadomestilo se dodeli za čas trajanja programa iz Priloge 1 te uredbe za obdobje do 31. decembra 2025.

28. člen

(upravičeni stroški)

(1) Poleg določb 17. člena te uredbe, za upravičeni strošek finančnega nadomestila iz prejšnjega člena štejeta tržna vrednost uničenih rastlin trte tik pred ugotovitvijo bolezenskih znamenj zlata trsne rumenice in izpad dohodka zaradi obveznosti karantene, težav pri obnovi nasada ali ponovnem sajenju in obveznega kolobarja.

(2) Izračun upravičenih stroškov finančnega nadomestila iz prejšnjega odstavka se izvede v skladu s Prilogo 3, ki je sestavni del te uredbe.

(3) Za ugotavljanje upravičenosti števila uničenih rastlin trte se upošteva stanje števila rastlin trte v RKG na 1. avgusta in 31. oktobra tekočega leta. Razlika predstavlja število uničenih trt, ki se jih upošteva pri izračunu upravičenih stroškov.

29. člen

(pogoji za pridobitev finančnega nadomestila)

(1) Poleg pogojev iz 26. člena Uredbe 2022/2472/EU mora imetnik izpolnjevati še naslednje pogoje:

– ima GERK z rabo 1211 – vinograd na okuženem območju; okuženo območje je navedeno na seznamu iz četrtega odstavka 4. člena te uredbe ali v odločbi iz 17. člena te uredbe;

– je o sumu pojava zlate trsne rumenice v vinogradu obvestil fitosanitarnega preglednika, ki je izdal dokument o potrditvi pojava zlate trsne rumenice v vinogradu v posameznem letu;

– je v celoti izvedel vse predpisane ukrepe zadrževanja glede zatiranja prenašalca s fitofarmaceutskimi sredstvi in uničenja simptomatičnih rastlin trte v skladu z drugim odstavkom 9. člena te uredbe v posameznem letu;

– skupno število uničenih simptomatičnih rastlin trte na dan oddaje vloge ne presega deleža 20% vseh rastlin trte v vinogradu na dan 1. avgusta v letu oddaje vloge;

– ima na dan oddaje vloge za dodelitev finančnega nadomestila v RKG prijavljene podatke, ki izkazujejo dejansko stanje v vinogradu, in v RKG vloženi dokument fitosanitarnega preglednika iz druge alineje tega odstavka.

(2) Agencija preverja izpolnjevanje pogoja iz četrte alineje prejšnjega odstavka na podlagi podatkov v RKG v obdobju od 1. avgusta do dneva oddaje vloge za pridobitev finančnega nadomestila v posameznem letu.

(3) Če Agencija na podlagi podatkov v RKG ugotovi, da število uničenih rastlin trte presega delež, določen v četrsti alineji prvega odstavka tega člena, se pri izračunu upravičenosti višine finančnega nadomestila upošteva samo število uničenih trt, ki ni večje od 20-odstotnega deleža vseh rastlin trte v vinogradu.

(4) Upravičeni strošek posamezne uničene rastline trte se pridobi iz Priloge 3 te uredbe in se pomnoži z razliko števila trt v skladu s tretjim odstavkom prejšnjega člena.

(5) Od zneska, ki je podlaga za finančno nadomestilo, se odštejejo tudi kateri koli stroški, ki niso nastali neposredno zaradi te bolezni in bi jih imetnik imel tudi v drugačnih okoliščinah, ter vsi prihodki od prodaje proizvodov, povezanih z uničenimi rastlinami trte zaradi izvajanja ukrepov zadrževanja.

(6) Finančno nadomestilo se ne dodeli, če se ugotovi, da je okužba z zlato trsno rumenico posledica imetnikovega namernega dejanja ali malomarnosti.

30. člen

(vlaganje vlog za finančno nadomestilo)

(1) Vlagatelj iz prvega odstavka 16. člena te uredbe ali njegov pooblaščenec vloži vlogo za dodelitev finančnega nadomestila na Agencijo, in sicer na obrazcu »Vloga za finančno nadomestilo za odpravo škode v vinogradništvu«, iz Priloge 4, ki je sestavni del te uredbe.

(2) Pred elektronskim vlaganjem vloge za dodelitev finančnega nadomestila iz prejšnjega odstavka se vlagatelj ali njegov pooblaščenec prijavi na enotno vstopno točko Agencije. Vlogo izpolni elektronsko in jo vloži v elektronski obliki, podpisano s kvalificiranim elektronskim podpisom. Za elektronsko izpolnjevanje in elektronsko vložitev vloge Agencija vzpostavi enotno vstopno točko, na kateri se vlagatelj ali njegov pooblaščenec za elektronsko vložitev prijavi v informacijski sistem Agencije, ima dostop do vseh podatkov, potrebnih za izpolnitev vloge, izvede elektronski vnos, vlogo podpiše s kvalificiranim elektronskim podpisom in jo vloži v informacijski sistem Agencije. Pooblaščenec za elektronsko vložitev pri vnosu vloge izpolni tudi izjavo o obstoju in sprejemu pooblastila. S podpisom na vlogi vlagatelj ali njegov pooblaščenec potrdi pravilnost vnosa podatkov.

(3) V posameznem letu vlagatelj vloži samo eno vlogo za pridobitev finančnega nadomestila.

(4) Za izplačila finančnega nadomestila v tekočem letu se vloge vlagajo od 10. do 31. oktobra tekočega leta.

31. člen

(pregled vloge in pregledi na kraju samem)

(1) Agencija pri vseh vlogah za pridobitev finančnega nadomestila pregleda izpolnjevanje pogojev iz 29. člena te uredbe tako, da opravi pregled vloženi dokumentov. Pregled izvede s pregledom vseh prejetih vlog in dokaznih listin, vpogledom v uradne evidence in uporabo sistema za spremljanje površin, ne da bi si uradna oseba neposredno ogledala stanje površine vinograda in trt na kraju samem, ki je predmet finančnega nadomestila.

(2) Izpolnjevanje pogoja iz tretje alineje prvega odstavka 29. člena te uredbe se preverja samo z naknadnimi pregledi pri enem odstotku pravočasnih in popolnih vlog, pri čemer se od vlagatelja zahteva predložitev dodatnih dokazil, kot so evidence o uporabi fitofarmaceutskih sredstev, geolocirane fotografije oziroma druga dokazila, iz katerih je razvidno, da so bili vsi predpisani ukrepi glede uporabe fitofarmaceutskih sredstev v celoti izvedeni oziroma da so bile simptomatične rastline trte v celoti odstranjene.

(3) Pregledi na kraju samem se izvedejo za pregledom vloge iz prvega odstavka tega člena, kadar iz prejetih podatkov, navedenih v prejšnjem odstavku tega člena, ni mogoče preveriti izpolnjevanja pogojev iz prvega odstavka 29. člena te uredbe.

(4) Pregled na kraju samem je ugotavljanje dejanskega stanja, ki se opravi tako, da uradna oseba izvede neposredni ogled stanja površine vinograda in trt na kraju, ki je predmet finančnega nadomestila.

32. člen

(odločitev o vlogi)

(1) O vlogi in izpolnjevanju pogojev do finančnega nadomestila po tej uredbi odloči Agencija z odločbo. V izreku odločbe se navede, da gre za pomoč za odpravo škode v kmetijskem sektorju v skladu z Uredbo 2022/2472/EU, pri čemer navede njen naslov in mesto objave v Uradnem listu Evropske unije. Agencija odločbo izda najpozneje do 4. decembra tekočega leta.

(2) Za vloge, za katere izplačilo ne bo mogoče v tekočem letu, se sprejem odločitve upravičenosti do finančnega nadomestila in izplačilo izvedeta v naslednjem proračunskem letu.

VI. INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE JAVNOSTI

33. člen

(informiranje in ozaveščanje javnosti)

(1) Za izvajanje tretjega odstavka 4. člena Izvedbene uredbe 2022/1630/EU Uprava glede zlate trsne rumenice, njenega prenašalca in ukrepov:

– na svoji spletni strani objavlja in posodablja informacije ter izdaja informativna gradiva;

– širi informacije in znanja z izobraževanjem, informiranjem in oglaševanjem prek različnih tržnokomunikacijskih orodij in kanalov;

– organizira ali sodeluje pri izobraževalnih dogodkih in drugih dogodkih v zvezi z odnosi z javnostmi.

(2) Uprava izvaja dejavnosti informiranja in ozaveščanja javnosti iz prejšnjega odstavka v sodelovanju z drugimi pristojnimi organi iz te uredbe in organi lokalnih skupnosti na razmejenih območjih zadrževanja iz prvega odstavka 4. člena te uredbe.

VII. KAZENSKE DOLOČBE

34. člen

(prekrški)

(1) Z globo od 800 do 33.000 eurov se za prekršek kaznuje pravna oseba, če:

1. ne pregleduje redno rastlin trte med rastno dobo v skladu s prvo alinejo drugega odstavka 8. člena te uredbe;

2. ne obvesti fitosanitarnega inšpektorja ali fitosanitarnega preglednika v skladu z drugo alinejo drugega odstavka 8. člena te uredbe;

3. ne zatira prenašalca v skladu s tretjo alinejo drugega odstavka 8. člena ali prvo alinejo drugega odstavka 9. člena te uredbe;

4. ne odstrani in ne uniči opuščene trte v varovalnih pasovih v skladu s tretjim odstavkom 8. člena te uredbe;

5. ne izvaja ukrepov, ki jih odredi fitosanitarni inšpektor v skladu s petim odstavkom 8. člena, petim odstavkom 9. člena, tretjim odstavkom 13. člena ali četrtem odstavkom 14. člena te uredbe;

6. ne odstrani in ne uniči simptomatičnih rastlin trte v skladu z drugo alinejo drugega odstavka 9. člena te uredbe;

7. ne odstrani in ne uniči opuščene trte v okuženih območjih v skladu s tretjim odstavkom 9. člena te uredbe;

8. za zatiranje prenašalca uporabi fitofarmacevtsko sredstvo, ki ni na seznamu iz drugega odstavka 11. člena te uredbe;

9. v roku ne opravi tretiranja s fitofarmacevtskim sredstvom v skladu z drugim odstavkom 11. člena te uredbe;

10. ne izvede števila tretiranj s fitofarmacevtskimi sredstvi v skladu s tretjim, petim ali šestim odstavkom 11. člena te uredbe;

11. ne odstrani in ne uniči opuščenega vinograda v skladu s tretjim odstavkom 12. člena te uredbe;

12. ne zatira prenašalca s fitofarmacevtskimi sredstvi v skladu z drugim odstavkom 13. člena te uredbe;

13. ne opravi najmanj dveh tretiranj s fitofarmacevtskimi sredstvi v skladu z drugim odstavkom 13. člena te uredbe;

14. premika rastline trt za saditev v nasprotju s prvim odstavkom 14. člena te uredbe;

15. ne izvaja ukrepov na enotah pridelave iz prve, druge, tretje, četrte, pete ali šeste alineje drugega odstavka 14. člena te uredbe.

(2) Z globo od 400 do 16.000 eurov se za prekršek iz prejšnjega odstavka kaznuje samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 200 do 1.200 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika ali odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost.

(4) Z globo od 200 do 600 eurov se za prekršek iz prvega odstavka tega člena kaznuje tudi posameznik.

VIII. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

35. člen

(načrt izrednih ukrepov)

Do izdaje navodila Uprave iz te uredbe se uporablja Načrt ukrepov za zlato trsno rumenico v Republiki Sloveniji, ki je objavljen na spletni strani Uprave, in sicer najpozneje do 31. decembra 2023.

36. člen

(začetek veljavnosti)

Ta uredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 00704-308/2023
Ljubljana, dne 3. avgusta 2023
EVA 2023-2330-0069

Vlada Republike Slovenije
dr. Robert Golob
predsednik

Priloga 1

PROGRAM IN STROŠKI IZVEDBE UKREPOV ZA ZATIRANJE IN PREPREČEVANJE ŠIRJENJA ZLATE TRSNE RUMENICE ZA OBDOBJE 2023–2025 IN NAČIN FINANCIRANJA PROGRAMA ZA OBDOBJE 2023–2026**1. UVOD**

Zlata trsna rumenica je neozdravljiva bolezen trte, ki jo povzroča karantenska fitoplazma Grapevine flavescence dorée (FD). Priderek v okuženih vinogradih je slabši po kakovosti in količini, okuženi trsi lahko v nekaj letih propadejo. Bolezen se v vinogradih zelo hitro širi s pomočjo prenašalca ameriškega škržatka. Bolezni ni mogoče zdraviti, temveč se lahko le preprečuje z zatiranjem ameriškega škržatka s fitofarmaceutskimi sredstvi in v primeru okužb z odstranjevanjem obolelih rastlin. Okužba z zlato trsno rumenico se lahko širi tudi z okuženimi trsnimi cepljenkami, cepiči in podlagami. Če ne ukrepamo pravočasno, bolezen lahko doseže razsežnosti epidemije in povzroči veliko gospodarsko škodo, ki se odraža v izpadu pridelka in propadanju okuženih trsov. Več informacij o zlati trsni rumenici je na voljo na spletni strani Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) <https://gov.si/zlata-trsna-rumenica/>.

Zaradi velikega fitosanitarnega tveganja, ki ga ta bolezen vinske trte predstavlja v vinogradih, že od leta 2002 poteka načrtno spremljanje in ugotavljanje navzočnosti v okviru državnega programa monitoringa. Sistematično in kontinuirano potekata tudi izvajanje predpisanih ukrepov in nadzor fitosanitarnih inšpektorjev v skladu z Zakonom o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 62/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/10, 40/14 – ZIN-B in 21/18 – ZNOrg) in Pravilnikom o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje zlate trsne rumenice (Uradni list RS, št. 48/14, 49/16 in 8/17) ter Izvedbeno uredbo komisije (EU) 2022/1630 z dne 21. septembra 2022 o vzpostavitvi ukrepov za zadrževanje fitoplazme Grapevine flavescence dorée na nekaterih razmejenih območjih (v nadaljnjem besedilu: Izvedbena uredba 2022/1630/EU).

Zlata trsna rumenica je bila v Sloveniji prvič ugotovljena leta 2005 v slovenski Istri v okolici Kopra, v letu 2008 je sledila najdba v vinorodni deželi Posavje, v letu 2009 pa v vinorodni deželi Podravje. Sledili so izbruhi v slovenski Istri, na Krasu in Dolenjskem v okolici Novega mesta. **V letu 2021 je prišlo do izbruha na območju Ljutomersko-Ormoških goric, kjer gre za največji množični izbruh zlate trsne rumenice v Sloveniji.**

Na tem območju se je zlata trsna rumenica kljub izvajanju ukrepov tako razširila, da predstavlja resno grožnjo za obstoj slovenskega vinogradništva. Ogrožena je ne le vinogradniška pridelava, temveč lahko pričakujemo tudi negativen vpliv širjenja zlate trsne rumenice na druge panoge. Propad vinogradništva kot panoge ogroža delovna mesta in negativno vpliva na poseljenost. Vinogradi na tem območju prispevajo k izgledu krajine, urejenost krajine pa je velikega pomena tudi za turizem. Poleg tega je treba poudariti, da so vinogradi po navadi na nagnjenih terenih, ki niso primerni za gojenje drugih kmetijskih rastlin. Zato krčenju vinogradov na takih terenih pogosto sledi zaraščanje in posledično izguba kmetijskih zemljišč. Zaradi širjenja zlate trsne rumenice je ogrožena tudi trsničarska pridelava, saj trsnice, matični vinogradi in matičnjaki ne bodo mogli izpolnjevati zahtev, predpisanih v pravnih aktih Evropske unije.

Na tem območju se okužbe hitro širijo, zato so nujni dodatni ukrepi za omejitev nadaljnega širjenja. Ker zaradi rastoče populacije ameriškega škržatka in novih okužb grozijo novi izbruhi, je treba preprečiti, da bi se zlata trsna rumenica s tega območja razširila po Sloveniji in povzročila veliko gospodarsko škodo.

Izvajanje dodatnih ukrepov sicer predstavlja dodatne finančne posledice za proračun, vendar so ti smiselni, saj le na ta način lahko preprečimo mnogo večjo gospodarsko škodo, ki bo nastala, če se

zaradi neizvajanja ali pomanjkljivega izvajanja nadzora in ukrepov nevarna bolezen razširi in ustali v slovenskih vinogradih in trsnicah. Višina potrebnih dodatnih sredstev za izvajanje dodatnih ukrepov je relativno nizka v primerjavi s stroški in škodo, če se bolezen razmahne in razširi še na druga območja po Sloveniji.

Pomembno je tudi, da se podpirajo nadaljnje raziskave v zvezi z epidemiologijo zlate trsne rumenice vključno z znanimi in možnimi prenašalci v okviru projektov in strokovnih nalog, da bi izpopolnili ukrepanje za preprečevanje širjenja okužb in s tem veliko gospodarsko škodo.

2. GOSPODARSKI POMEN IN POSLEDICE

Gospodarski pomen vinogradništva in trsničarstva v Sloveniji je velik. Po podatkih SURS za leto 2021 sta grozdje in vino k skupni vrednosti kmetijske proizvodnje prispevala 8,6-odstotni delež. **Vrednost grozdja po proizvajalčevih cenah je bila v letu 2021 ocenjena na 21,0 milijona eurov** in je predstavljala 2,9 % celotne vrednosti rastlinske pridelave (za primerjavo: vrednost hmelja je bila ocenjena na 15 milijonov eurov), **vrednost vina pa na 92,5 milijona eurov** (12,8 % celotne vrednosti rastlinske pridelave). Podatkov o vrednosti pridelave razmnoževalnega in sadilnega materiala trte SURS ne objavlja. Po oceni UVHVVR je **vrednost pridelanih trsnih cepljenk v letu 2021 dosegala približno 8,0 milijona eurov** (ob povprečni ceni cepljenke 1,2 eura).

Vinogradniška pridelovalna območja v Sloveniji se razvrščajo v tri vinorodne dežele: Primorska, Posavje in Podravje. V Sloveniji je po podatkih Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) za leto 2021 nekaj manj kot 17.500 ha vinogradov, od teh je v register kmetijskih gospodarstev vpisanih 14.900 ha vinogradov, ki jih po podatkih RKG obdeluje 28.000 pridelovalcev. **Skupna vrednost ogroženih vinogradov je več kot 500 milijonov eurov.**

Na območju vinorodnih dežel Posavje in Podravje je značilna razdrobljena posestna struktura, kjer prevladujejo manjši vinogradi. Na vinorodnih območjih Štajerska Slovenija, Prekmurje, Dolenjska, Bela krajina in Bizeljsko-Sremič več kot 90 % pridelovalcev obdeluje manj kot 1 ha vinogradov. V vinorodnih območjih Prekmurje, Dolenjska in Bela krajina večina vinogradnikov obdeluje manj kot 0,5 ha vinogradov: Prekmurje 95 %, Dolenjska 95 % in Bela krajina 94 %. Na območju vinorodne dežele Primorska prevladujejo večji vinogradi, npr. v vinorodnem okolišu Goriška brda 64 % pridelovalcev obdeluje več kot 1 ha vinogradov, 17 % pa jih obdeluje več kot 5 ha vinogradov.

Stroški naprave rodnega vinograda (vir: KIS) so veliki in znašajo med 30.000 in 40.000 eurov/ha, odvisno od gostote sajenja, nagiba in konfiguracije terena (vertikala ali terase). Vrednost trt v proizvodnem vinogradu s starostjo pada in znaša pri povprečni amortizacijski starosti in gostoti rastlin (15 let, 4500 trt/ha) okoli 25.000 eurov, vrednost letnega pridelka grozdja pa (povprečni pridelovalni vinograd s pridelkom 7000 kg po ceni 0,57 eura) znaša okoli 4.000 eurov/ha. V primeru prodaje pridelka v steklenicah v višjem cenovnem razredu je vrednost lahko več kot 30.000 eurov.

V Sloveniji trsničarji pridelujejo uradno potrjen in standardni sadilni in razmnoževalni material trte. Praktično vse trsne cepljenke kategorije certificirani material se pridelujejo na podlagi pogodb za kupce iz drugih držav Evropske unije. Za znanega kupca se zadnja leta pridelala med 5,5 in 7 milijonov trsnih cepljenk letno (vloženih cepljenk je med 7 in 10 milijonov letno). Izjema je bilo leto 2021, ko je bil zaradi slabih vremenskih razmer izplen pridelave trsnih cepljenk majhen in je bilo ob 7,2 milijona vloženih trsnih cepljenk pridelanih le 4,8 milijona trsnih cepljenk.

Od leta 1992 v Sloveniji delujeta selekcijski trsničarski središči Vrhpolje in Ivanjkovci, ki izvajata program klonske selekcije, vzdržujeta izhodiščni material novopotrjenih domačih klonov in v t. i. »bazni trsnici« pridelujeta trsne cepljenke kategorije bazni material, namenjene za vzpostavitev novih certificiranih matičnih vinogradov v Sloveniji selekcioniranih klonov.

V letu 2021 (vir: UVHVVR) je bilo prijavljenih približno 37 ha matičnih vinogradov in pridelanih okrog 900.000 trsnih cepljenk kategorije standard. V istem letu (vir: KIS) je bilo uradno potrjenih 4,8 milijona trsnih cepljenk na približno 50 ha, 4,5 milijona uradno potrjenih podlag, pridelanih na približno 38 ha, in 4,4 milijona uradno potrjenih cepičev na približno 30 ha.

Zato je za dolgoročno obvarovanje vinogradništva in trsničarske dejavnosti v Sloveniji z okrepljenimi ukrepi v primeru izbruhov ter pravočasnim odkrivanjem novih okužb nujno treba zaustaviti širjenje te nevarne bolezni. Zgodnje odkrivanje okužbe v vinogradu in takojšnje odstranjevanje posamičnih simptomatičnih trsov pomeni uspešen ukrep, ki je finančno veliko manj obremenjujoč kot morebitni izbruhi zlate trsne rumenice, ki vplivajo na takojšnje zmanjšanje gospodarnosti pridelave in lahko zlasti v amortizacijski dobi povzročijo znatne finančne izgube.

Za primerjavo v nadaljevanju navajamo podatke o višini odškodnine v primeru zgodnjega odkrivanja bolezni in odstranjevanja posameznih obolelih trt v proizvodnem vinogradu v polni rodnosti kot posledice izvajanja ukrepov in o višini odškodnine ob izbruhu bolezni v takem vinogradu, ki pravzaprav pomeni posek vinograda, saj močno okuženega vinograda ni mogoče več rešiti, predstavlja pa potencial za širjenje bolezni k drugim lastnikom vinogradov.

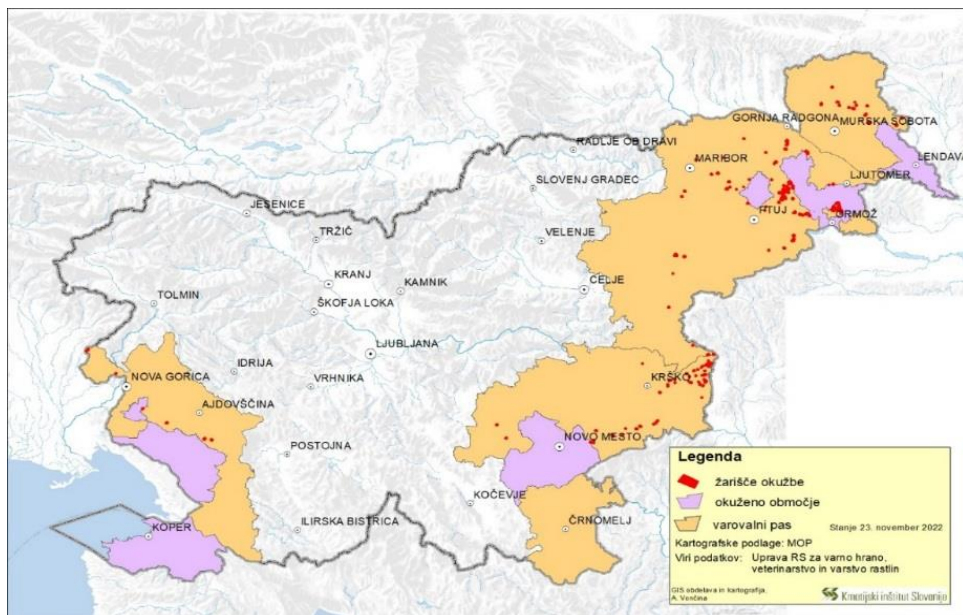
Povprečna vrednost posameznega trsa v posajenem vinogradu je 5,5 eura, v primeru izbruha, ko bi se zlata trsna rumenica razširila po vinogradu, pa bi odškodnina za le 1 ha 15 let starega vinograda, ki ima posajenih 4500 trt na hektar, znašala 24.750 eurov/ha, če bi bile trte uničene po trgatvi grozdja. Višina odškodnine za mlajše vinograde bi lahko presegla 40.000 eurov/ha.

3. STANJE IN UGOTOVITVE

Glede na stopnjo razširjenosti in okuženosti vinogradov so določena razmejena območja za zlato trsno rumenico za območje zahodne, jugovzhodne in severovzhodne Slovenije, ki so sestavljena iz okuženih območij in varovalnih pasov ter žarišč okužbe, kjer se izvajajo ukrepi zadrževanja za preprečevanje širjenja in zatiranje zlate trsne rumenice.

UVHVVR je na podlagi ocene tveganja ob upoštevanju stopnje okužbe, navzočnosti rastlin trte, rezultatov programov preiskav in diagnostičnih preiskav oziroma novih strokovnih spoznanj v zvezi z biologijo zlate trsne rumenice in njenega prenašalca ugotovila množični izbruh zlate trsne rumenice na ljutomersko-ormoškem območju z okolico. Glede na epidemiologijo bolezni in prenašalca, trend širjenja in vpliv podnebnih sprememb obstaja resno tveganje za pojav novih množičnih izbruhov na razmejenih območjih, ki so razvidna na karti v nadaljevanju.

Karta razmejenih območij zlate trsne rumenice v Sloveniji v letu 2022 (Izvedbena uredba 2022/1630/EU)

Rezultati pregledov in vzorčenj vinogradov so v zadnjih letih pokazali, da **delež pozitivnih vzorcev na zlato trsno rumenico najbolj narašča v severovzhodni Sloveniji**. V letu 2020 je bilo 51 % odvzetih vzorcev pozitivnih na zlato trsno rumenico, v letu 2021 68 % vzorcev, v letu 2022 pa že skoraj 80 %. Na območju Ljutomersko-Ormoških goric z okolico je bil delež pozitivnih vzorcev na zlato trsno rumenico v letu 2022 še višji, in sicer je presegel 87 %.

Na ljutomersko-ormoškem območju z okolico je skupno več kot 1900 ha vinogradov, od teh je približno 1600 ha v okuženem območju. V Register pridelovalcev grozdja in vina je na tem območju vpisanih okoli 1500 ha vinogradov. Po podatkih iz tega registra je na tem območju skupno 1575 vinogradnikov. Od teh eno vinogradniško podjetje obdeluje približno 600 ha vinogradov, ostalo površino, približno 925 ha, pa obdeluje 1574 vinogradnikov, kar pomeni, da ostali vinogradniki v povprečju obdelujejo le po 0,6 ha vinogradov.

Na tem območju je več kot 60 ha trsnic, matičnih vinogradov in matičnjakov in **se pridelava približno 40 % slovenske pridelave trsnih cepljenk**. V občini Ormož je tudi Selekcijsko trsničarsko središče Ivanjkovci, ki zagotavlja izhodiščni matični trsni material v Sloveniji selekcioniranih klonov vinske trte za vinorodni deželji Podravje in Posavje.

Z namenom ugotovitve obsega in intenzivnosti okuženosti vinogradov (scan) je bilo v letu 2021 od skupno 1600 ha vinogradov na tem območju pregledanih **približno 230 ha (pribl. 14 % površin)**. Delež trt s simptomi v posameznih vinogradih je v letu 2021 znašal od manj kot 1 % do več kot 50 %. Popolnoma brez simptomov zlate trsne rumenice so bili le posamezni vinogradi. V letu 2022 je bilo v varovalnem pasu na tem območju pregledanih skupno **več kot 195 ha vinogradov**. Delež trt s simptomi v posameznih vinogradih je znašal od manj kot 1 % do 76 %.

Simptomi okužbe se praviloma ne pokažejo takoj po okužbi, temveč šele v naslednji rastni dobi, zato je po vsej verjetnosti v vinogradih število okuženih trt dosti večje, toda v tekočem letu še niso kazale simptomov. Ocenjuje se, da so posamezne okužbe navzoče v večini vinogradov na tem območju.

V letih 2021 in 2022 je bila na tem območju zaradi okuženosti s FD odrejena **obvezna izkrčitev trt v skupni površini 35 ha**, od tega na 28 ha krčitev vinogradov v celoti. Na podlagi inšpekcijskih podatkov so bile krčitve posameznih trt na tem območju potrebne v vinogradih s skupno površino okoli 107 ha,

od katerih je delež trt s simptomi na 87 ha do 5-odstoten. Pri tem je treba poudariti, da so v letu 2022 fitosanitarni inšpektorji odredili obvezne krčitve le v varovalnem pasu, v okuženem območju pa so morali za krčitev poskrbeti vinogradniki sami. Zato ni podatkov o tem, koliko vinogradov so vinogradniki sami izkrčili v okuženem območju zaradi okužb z zlato trsno rumenico. Znan je primer vinogradnika na okuženem območju, ki je v letu 2021 izkrčil 33000 trt, v 2022 pa že 117000 trt. Preračunano v hektarje to pomeni 30 ha izkrčenih vinogradov, oziroma 234000 kg grozdja manj oziroma 160000 l vina manj, kar pomeni približno pol milijona evrov manj prihodkov na letni ravni.

Glede na znane podatke in projekcijo širjenja bolezni je stanje na tem območju skrb vzbujajoče. Znan je primer širjenja simptomov v prvem večjem izbruhu v slovenski Istri, ko je **v prvem letu v vinogradu simptome kazalo 1,4 % trt, v naslednjem letu pa že 59 % trt**. Poudariti je treba, da v tem vinogradu niso uporabljali insekticidov. Če redno zatiramo ameriškega škržatka in odstranjujemo trte s simptomi, se lahko širjenje zlate trsne rumenice upočasni.

Površine za pridelavo razmnoževalnega materiala trte (matičnjaki, matični vinogradi in trsnice) so že zdaj pod fitosanitarnimi ukrepi in nadzorom pristojnih organov. Ob prodaji mora trsne cepljenke, podlage in cepiče spremljati rastlinski potni list, s katerim pridelovalec zagotavlja, da sadike niso okužene z zlato trsno rumenico in da izpolnjujejo posebne zahteve, predpisane s predpisom Evropske unije.

Vendar je treba na območjih z velikim potencialom okužb z zlato trsno rumenico v okolici matičnjakov, matičnih vinogradov in trsnic vpeljati dodatne ukrepe za zagotavljanje neokuženega razmnoževalnega materiala trte, vključno s preventivnim odstranjevanjem simptomatičnih/okuženih trsov oziroma vinogradov v okolici matičnih vinogradov, matičnjakov in trsnic, kjer je to mogoče.

Novim razmeram zaradi groženj okužb z zlato trsno rumenico se bo morala prilagoditi tudi tehnologija pridelave trsnih cepljenk, in sicer z uvajanjem termoterapije (tretiranje z vročo vodo) kot rednim postopkom za uničevanje zlate trsne rumenice in tudi drugih povzročiteljev bolezni lesa vinske trte, ki se prav tako razširjajo s sadilnim materialom (kap vinske trte, metličavost vinske trte itd.). Tretiranje z vročo vodo v skladu z mednarodnim standardom PM 10/18(1) Evropske in mediteranske organizacije za varstvo rastlin (EPPO) je tudi ena od predpisanih posebnih zahtev za dovoljenje za prodajo sadilnega materiala v Evropski uniji, če ni mogoče izpolniti drugih zahtev (da v državi zlata trsna rumenica ni navzoča ali da v matičnjakih, matičnih vinogradih in trsnicah ter v njihovi okolici 20 oziroma 40 m ni okužb z zlato trsno rumenico).

Slovenski trsničarji tradicionalno sadilni material prodajajo v druge evropske države. V Franciji, Italiji in drugih državah, kjer sta bolezen in prenašalec navzoča, je uporaba tretiranja z vročo vodo že uveljavljen postopek pri pridelavi trsnih cepljenk, cepičev in podlag.

To je poseben sistem za potapljanje olesenelega rastlinskega materiala, namenjenega za trg, v vodno kopel pri določenih kombinacijah temperature in časa. Ti sistemi morajo biti dovolj natančni in zmogljivi za zagotavljanje kakovostnega tretiranja. Postopek mora biti izveden pravilno in v skladu z mednarodnimi standardi. Za izvajanje navedene metode bodo predpisani pogoji in merila ter zagotovljen nadzor nad izvajanjem, da se prepreči nepravilna uporaba, saj je tretiranje lahko neučinkovito ali pa trsnim cepljenkam povzroči nepopravljivo škodo.

Pojav in širjenje zlate trsne rumenice sta problem tudi v nekaterih drugih državah članicah Evropske unije, v katerih je navzoč ameriški škržatek. Od leta 2011 dalje redno potekajo srečanja Slovenije z Avstrijo, Hrvaško, Madžarsko, Italijo, Slovaško, Češko, Nemčijo in tudi Švico. Na srečanjih se izmenjujejo informacije in izkušnje, še posebej pomembna pa sta sodelovanje in izmenjava izkušenj s sosednjimi državami. Hrvaška ima veliko vinogradov okuženih z zlato trsno rumenico, zato smo pristopili k skupnemu reševanju problematike izbruha, še zlasti na ljutomersko-ormoškem območju, saj je čez mejo na Hrvaškem tudi okuženo območje zlate trsne rumenice. V februarju 2023 je v Ljubljani potekalo delovno srečanje obeh fitosanitarnih služb, ki sta se dogovorili o nadaljnjem sodelovanju in izmenjavi

izkušenj, kajti situacija je podobna v obeh državah. Poglede o problematiki zlate trsne rumenice sta izmenjali tudi slovenska in hrvaška kmetijska ministrica na delovnem srečanju v Sloveniji 14. aprila 2023. Tudi v okviru stikov z Italijo oziroma regionalno službo Furlanije in Julijske krajine potekajo strokovna sodelovanja in izmenjava izkušenj pri obvladovanju zlate trsne rumenice.

4. UKREPI NA RAZMEJENIH OBMOČJIH

Za uspešno obvladovanje zlate trsne rumenice je ključno dosledno izvajanje predpisanih ukrepov in drugih aktivnosti za preprečevanje širjenja in zatiranje te nevarne bolezni. Pomembna sta tudi izvajanje preventivnih ukrepov in zgodnje ter pravočasno odkrivanje novih okužb za zaustavitev širjenja bolezni, da dolgoročno obvarujemo vinogradništvo in trsničarsko dejavnost v Sloveniji.

Glede na epidemiologijo bolezni in dosedanje ugotovitve lahko v letošnjem in naslednjih letih pričakujemo naraščanje deleža okuženih trt v vinogradih na razmejenih območjih, zlasti na okuženih območjih v Sloveniji, še posebej pa na območju množičnega izbruha zlate trsne rumenice na ljutomersko-ormoškem območju.

Zato je za preprečitev poslabšanja stanja in novih množičnih izbruhov treba nujno okrepiti izvajanje dosedanjih ukrepov in z dodatnimi ukrepi in priporočili zagotoviti uspešnejše zatiranje zlate trsne rumenice tako v varovalnih pasovih kot na okuženih območjih, še zlasti na območjih izbruhov. Varovalni pasovi so območja okoli okuženih območij, kjer pojav zlate trsne rumenice še ni razširjen in kjer pristojni organi skušajo z zagotavljanjem doslednega izvajanja predpisanih ukrepov odstraniti (izkoreniniti) vire okužbe ter preprečiti nove pojave bolezni. Na okuženih območjih pa je zlata trsna rumenica že tako razširjena, da pojava bolezni ni več mogoče preprečiti, zato se izvajajo ukrepi za upočasnitev širjenja in zmanjševanje potenciala za okužbe.

Ministrica, pristojna za kmetijstvo, je zato dne 7. decembra 2022 imenovala posebno delovno skupino za pripravo predlogov nadaljnjih ukrepov in priporočil za obvladovanje izbruhov zlate trsne rumenice zlasti na ljutomersko-ormoškem območju.

Delovna skupina, ki jo sestavljajo predstavniki UVHVVR, MKGP, strokovnjaki s področja vinogradništva in varstva rastlin ter predstavnik vinogradnikov, je na podlagi pregleda stanja in ugotovitev v letih 2021 in 2022 ter izkušenj v drugih državah Evropske unije pripravila nabor različnih ukrepov na razmejenih območjih za zlato trsno rumenico.

Na razmejenih območjih zadrževanja zlate trsne rumenice, določenih z Izvedbeno uredbo 2022/1630/EU, se bodo v skladu s to uredbo in programom v obdobju 2023–2025 izvajali v nadaljevanju navedeni ključni ukrepi za sanacijo množičnega izbruha zlate trsne rumenice na ljutomersko-ormoškem območju z okolico ter za preprečevanje novih množičnih izbruhov na drugih okuženih območjih in varovalnih pasovih razmejenih območij zadrževanja.

4.1 Ugotavljanje/spremljanje navzočnosti in stanja zlate trsne rumenice ter populacije prenašalca ameriškega škržatka

Pravočasno odkrivanje novih okužb omogoča uspešnejše ukrepanje za odstranitev potenciala za nadaljnje širjenje okužb. Zato UVHVVR in izvajalci službe za varstvo rastlin (fitosanitarni pregledniki) z laboratorijskimi testi na območju Slovenije v okviru državnega programa monitoringa opravljajo redne zdravstvene preglede in vzorčenja za ugotavljanje navzočnosti zlate trsne rumenice. Izvajalci službe za varstvo rastlin tudi redno spremljajo razvoj ameriškega škržatka ter ulov odraslih škržatkov za namen ugotavljanja velikosti populacije in določanje pravih rokov zatiranja, o čemer vinogradnike obveščajo prek prognostičnih obvestil. Izvajajo tudi vzorčenje ameriškega škržatka za namen ugotavljanja

navzočnosti fitoplazme, ki povzroča zlato trsno rumenico. Na podlagi navedenih podatkov UVHVVR pripravlja analize in ocene ter spremlja stanje okužb z zlato trsno rumenico na posameznih območjih.

Za preprečevanje širjenja in pojavov novih izbruhov zlate trsne rumenice ter zniževanja njenega kužnega potenciala na razmejenih območjih se bodo navedene aktivnosti okrepile in intenzivirale v okviru izvedbe programa. Zaradi spremenjenih načinov tehnologije kmetijske pridelave in podnebnih sprememb se spreminja in prilagaja tudi obnašanje bolezni in škodljivcev. Pri iskanju učinkovitih orodij in ukrepov za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice sta pomembna preučevanje epidemiologije zlate trsne rumenice in ameriškega škržatka ter ugotavljanje vpliva novih in inovativnih praks na zmanjšanje pojavnosti oziroma prisotnosti patogena.

V okviru programov strokovnih nalog Javne službe zdravstvenega varstva rastlin, javnih pooblastil, uradnih in nacionalnih laboratorijev za škodljive organizme se bodo okrepili izvajanje preučevanja različnih metod in možnosti za ukrepe proti zlato trsni rumenici ter poljski poskusi preizkušanja različnih fitofarmaceutskih sredstev proti ameriškemu škržatku.

4.2 Obvezno odstranjevanje okuženih in simptomatičnih trsov v okuženih območjih

Eden ključnih ukrepov je odstranjevanje okuženih in simptomatičnih trsov. V varovalnih pasovih morajo vinogradniki obvezno pregledovati trte in odstranjevati simptomatične v skladu z veljavnimi predpisi in Načrtom ukrepov za zlato trsno rumenico. Fitosanitarni pregledniki preverjajo zdravstveno stanje v vinogradih enako kot fitosanitarni inšpektorji, ki odrejajo tudi odstranitev okuženih trt ali krčitev celih vinogradov, če je 20 % ali več trt v vinogradu simptomatičnih, in izvajajo nadzor nad izvajanjem ukrepov.

V varovalnem pasu razmejenega območja se v primeru laboratorijske potrditve določi žarišče okužbe, kjer fitosanitarni inšpektor odredi uničenje simptomatičnih trt oziroma krčitev celotnega vinograda. Na okuženih območjih vinogradniki sami odstranjujejo in uničujejo simptomatične rastline trte v vinogradih za pridelavo grozdja, na brajdah ali ohišnicah, nadzor nad izvajanjem te obveznosti pa opravlja fitosanitarni inšpektor. Za preprečitev poslabšanja stanja na okuženih območjih je nujno hitro in pravočasno odstranjevanje čim večjega deleža simptomatičnih trt, da se zmanjša potencial za širjenje okužb s prenašalcem ameriškemu škržatku. Pomembno je, da se simptomatična trta čim prej poseka, da se posuši, s čimer se prenašalcu prepreči nadaljnje širjenje bolezni v vinogradu. Pomembno je okrepiti ozaveščanje in obveščanje vinogradnikov in javnosti o nevarnostih in posledicah zlate trsne rumenice in vzpodbujati k takojšnji odstranitvi simptomatičnih trt za preprečevanje nadaljnega širjenja nevarne bolezni.

4.3 Pravočasno in ustrezno zatiranje prenašalca ameriškega škržatka s fitofarmaceutskimi sredstvi

Drugi ključni ukrep za preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice je obvezno zatiranje prenašalca zlate trsne rumenice ameriškega škržatka s fitofarmaceutskimi sredstvi. Pravočasno zatiranje ameriškega škržatka je zelo pomembno, zato je poleg upoštevanja prognostičnih obvestil na Agrometeorološkem portalu Slovenije, ki so dostopna na povezavi <http://agromet.mkgp.gov.si/pp/>, priporočljivo, da vinogradniki v vinogradih za pridelavo grozdja, brajdah ali ohišnicah na okuženem območju tudi sami spremljajo njegov ulov od julija dalje z rumenimi lepljivimi ploščami v skladu z Načrtom ukrepov.

Spremljanje ulova ameriškega škržatka v vinogradih je koristno, saj tako lahko ugotovimo stanje populacije ameriškega škržatka v vinogradu in tudi, ali je bilo zatiranje ameriškega škržatka z insekticidi uspešno. Spremljanje je v pomoč tudi pri odločanju o ponovitvah zatiranja.

Insekticidi, ki so na voljo, niso tako učinkoviti, kot so bili v preteklosti pripravki iz skupine neonikotinoidov (pripravek Actara), kjer je zadostovalo eno samo škropljenje. Ker pripravek Actara od leta 2019 dalje v vinogradih ni več dovoljen, strokovne službe ugotavljajo, da se populacija ameriškega škržatka pogosto

po dveh tretiranjih ponovno poveča proti koncu julija ali v začetku avgusta. Na slabšo učinkovitost insekticidov vplivajo dodatno tudi visoke temperature. Prvo škropljenje se namreč zaradi varstva čebel in drugih opraševalcev lahko izvede šele po končanem cvetenju trte, takrat pa so bile v zadnjih letih temperature že tako visoke, da se poslabša učinkovitost insekticidov. Ugotovljene so bile tudi slabe učinkovitosti pripravkov, ki so dovoljeni v ekološki pridelavi.

Za uspešno zatiranje ameriškega škržatka bo zato treba povečati število obveznih škropljenj glede na stanje populacije ameriškega škržatka in razširjenost okužb z zlato trsno rumenico. Registriran je bil še dodatni insekticid, s čimer se je razširil spekter razpoložljivih insekticidov za učinkovitejše zatiranje ameriškega škržatka.

4.4 Kampanja obveščanja in ozaveščanja vinogradnikov in javnosti

V letu 2022 je UVHVVR v sodelovanju z Javno službo zdravstvenega varstva rastlin, Javno službo kmetijskega svetovanja, Javno službo v vinogradništvu in nekaterimi občinami izvedla intenzivnejše obveščanje in ozaveščanja vinogradnikov in javnosti na ljutomersko-ormoškem območju z okolico, in sicer s ciljem, da bi informacije o pomenu ukrepov za zatiranje zlate trsne rumenice dosegle čim več vinogradnikov, tudi tiste, ki se z vinogradništvom ukvarjajo samo ljubiteljsko. Pripravljena in distribuirana so bila informativna gradiva in organizirano je bilo večje število praktičnih delavnic v vinogradih o prepoznavanju zlate trsne rumenice in ameriškega škržatka ter o pomembnosti izvajanja ukrepov.

Udeležba ljubiteljskih vinogradnikov na delavnicah je bila skromna. V izobraževanje in ozaveščanje so bile vključene tudi trgovine s fitofarmaceutskimi sredstvi, a tudi pri njih v zvezi z omenjeno problematiko ni bilo velikega zanimanja.

V okviru programa se načrtuje okrepitev obveščanja in ozaveščanja v obliki širše kampanje, ki bi se izvajala tako na nacionalni ravni (pomen preventivnih ukrepov) kot tudi lokalni na problematičnih območjih. Aktivnosti bodo usmerjene v ozaveščanje in izobraževanje zlasti ljubiteljskih vinogradnikov in javnosti o zlati trsni rumenici, ameriškem škržatku in pomenu izvajanja ukrepov in posledicah neizvajanja ukrepov, prikazani pa bodo tudi ukrepi na terenu (prepoznavanje okuženih trt in bolezenskih znamenj, odstranjevanje trt, ustrezno nameščanje rumenih plošč, prepoznavanje ameriškega škržatka na rumenih ploščah, pomen ustreznega varstva itn.). Treba jim je razložiti predpisane ukrepe in obveznosti vinogradnikov oziroma imetnikov trt. Dodatno je treba vinogradnike in javnost obvestiti tudi o tem, da bodo inšpektorji preverjali izvajanje ukrepov in da bodo vinogradniki sankcionirani, če se ugotovi, da niso izvajali predpisanih ukrepov.

4.5 Ukrepi v opuščeni vinogradih in vinogradih v opuščanju

Opuščeni in zanemarjeni vinogradi na razmejenih območjih (okužena območja in varovalni pasovi), v katerih se trte s simptomi zlate trsne rumenice ne odstranjujejo, ameriški škržatek pa ne zatira, bodo nenehen vir okužb in škržatkov ter s tem grožnja za širjenje zlate trsne rumenice, čeprav bodo ostali pridelovalci in uradne službe vestno izvajali fitosanitarne ukrepe. Zaradi trenda opuščanja vinogradništva lahko pričakujemo, da bo takih opuščeni vinogradov v prihodnje vse več.

Fitosanitarni inšpektor v opuščeni vinogradih odredi obdelavo in vzdrževanje, vključno s tretiranjem ameriškega škržatka. Če imetnik tega ne izvede v odrejenem roku, inšpektor odredi uničenje takega vinograda na stroške vinogradnika in vodi izvršilni postopek – najprej z denarno prisilitvijo, v skrajnem primeru pa se opravi izkrčitev vinograda po drugi osebi. Postopki so dolgotrajni in zamudni, kar ne omogoča pravočasnih odstranitve virov okužb.

V skladu s predpisi o urejanju kmetijskih zemljišč so kmetijski inšpektorji pristojni za ukrepanje v primeru opuščeni vinogradov le v delu, ki se nanaša na obdelavo zemljišča kot dober gospodar, nimajo pa pristojnosti odrejanja krčenja okuženih trsov oziroma vinogradov.

Težave glede opuščeni vinogradov predstavljajo tudi zemljišča v državni lasti, ki se upravljajo v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije.

V okviru programa se načrtuje skupen pristop vseh navedenih pristojnih služb za reševanje problematike opuščeni vinogradov in vinogradov v opuščanju.

4.6 Inšpekcijski nadzor

V vinorodnih območjih Slovenije, v vinogradih za pridelavo grozdja, brajdah oziroma ohišnicah v okuženih območjih in varovalnih pasovih za zlato trsno rumenico (razmejena območja) fitosanitarni inšpektor izvaja nadzor nad izvajanjem ukrepov odstranjevanja okuženih trt, spremljanja ulova ameriškega škržatka in tretiranja s fitofarmaceutskimi sredstvi ter ukrepov izkrcitve v primeru opuščeni vinogradov.

Zaradi množičnega izbruha zlate trsne rumenice na ljutomersko-ormoškem območju z okolico je glede na kadrovske kapacitete fitosanitarnih inšpektorjev njihovo delo usmerjeno v nadzor ukrepov v žariščih okužbe v varovalnih pasovih, kjer se izvaja izkoreninjenje. Nadzor izvajanja zatiranja ameriškega škržatka, ki je obvezen na celotnem razmejenem območju, je glede na veliko število vinogradnikov na tem območju prav tako omejen glede na kadrovske zmožnosti. Tudi sicer se zaradi pomanjkanja fitosanitarnih inšpektorjev uradni pregledi in nadzor izvajanja ukrepov v vseh okuženih območjih v Sloveniji izvajajo usmerjeno in omejeno. Tako v primerih novih izbruhov na drugih okuženih območjih ne bo več mogoče zagotoviti nadzora z obstoječim številom fitosanitarnih inšpektorjev, ki imajo pristojnosti nadzora tudi na drugih področjih dela UVHVVR.

Glede na stopnjo razširjenosti in okuženosti vinogradov z zlato trsno rumenico ter trend širjenja je v okviru izvajanja programa ključno zagotoviti dovolj fitosanitarnih inšpektorjev, ustrezno organiziranost in pomoč tehničnega kadra za zagotovitev bolj učinkovitega nadzora nad izvajanjem predpisanih ukrepov.

4.7 Sodelovanje kmetijske inšpekcije

V skladu s predpisi s področja urejanja kmetijskih zemljišč so kmetijski inšpektorji pristojni za ukrepanje v primeru opuščeni vinogradov le v delu, ki se nanaša na obdelavo zemljišča kot dober gospodar, nimajo pa pristojnosti odrejanja krčenja okuženih trsov oziroma vinogradov.

Zaradi omejenih kadrovske virov in zahtevnosti reševanja inšpekcijskih postopkov v primeru opuščeni vinogradov so se do zdaj fitosanitarni inšpektorji odzivali le na prijave ali obvestila strokovnih služb. Sistematičen nadzor in izkrcitve opuščeni vinogradov se ne izvajajo. Sodelovanje kmetijske inšpekcije in izvajanje usmerjenega in poostrelega nadzora opuščeni vinogradov v okviru njihovih pristojnosti bosta pozitivno prispevala k reševanju te problematike.

4.8 Sodelovanje Javne službe kmetijskega svetovanja in Javne službe v vinogradništvu

V okviru programov dela Javne službe kmetijskega svetovanja in Javne službe v vinogradništvu je vključeno tudi sodelovanje pri aktivnostih v zvezi z zlato trsno rumenico, zlasti pri ozaveščanju in informiranju vinogradnikov o zlati trsni rumenici in potrebnih ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje le-te.

4.9 Sodelovanje lokalnih skupnosti

V okviru programa je ključno aktivno sodelovanje lokalnih skupnosti zlasti na območjih izbruhov zlate trsne rumenice. Pri izvedbi odstranjevanja okuženih trsov se v posameznih primerih lahko vključi

oziroma nudi pomoč javnih in drugih služb, ki delujejo na lokalni ravni pod okriljem posameznih občin (npr. komunalne službe, gasilci ipd.), predvsem pri odvozu in uničevanju okuženih trsov pri imetnikih, ki tega ne morejo izvesti sami (npr. zaradi bolezni ali starosti).

Možna je tudi pomoč lokalnih skupnosti pri organiziranju izvajanja storitev tretiranja s fitofarmaceutskimi sredstvi tistim, ki tega ne zmorejo opraviti sami in nimajo dodatne pomoči (npr. zaradi bolezni ali starosti). Izvajalci tretiranja s fitofarmaceutskimi sredstvi morajo izpolnjevati pogoje v skladu z zakonom, ki ureja fitofarmaceutska sredstva.

Predvsem pa je pomembna vloga lokalnih skupnosti pri kampanji obveščanja in ozaveščanja vinogradnikov in širše javnosti na lokalni ravni.

4.10 Sofinanciranje obnove/zasaitve novih vinogradov po izkrčaitvi zaradi zlate trsne rumenice

V varovalnih pasovih in okuženih območjih se bo kmetijskim gospodarstvom omogočilo sofinanciranje ponovne zasaitve po izkrčaitvi vinogradov v okviru ukrepov kmetijske politike. V primeru krčaitve vinograda zaradi zlate trsne rumenice ali druge bolezni je v skladu z veljavnimi pravnimi akti Evropske unije ponovno zasaitev mogoče financirati iz dveh virov, in sicer sredstev I. stebra za intervencije v vinskem sektorju v okviru rednega izvajanja intervencije za prestrukturiranje vinogradov in sredstev II. stebra za intervencije za razvoj podeželja.

Temeljna uredba za strateške načrte v okviru intervencije prestrukturiranje in preusmeritev vinogradov omogoča tudi sofinanciranje ponovne zasaitve vinogradov, kadar je to potrebno po obvezni izkrčaitvi iz zdravstvenih ali fitosanitarnih razlogov po navodilu pristojnega organa države članice Evropske unije. Z uvedbo te podintervencije bi lahko vinogradnikom olajšali ponovno zasaitev vinograda po izkrčaitvi zaradi zlate trsne rumenice (predpisali milejše pogoje in roke za uveljavljanje intervencije, prilagojene učinkovitejšemu zatiranju bolezni).

Financiranje ponovne zasaitve po obvezni izkrčaitvi iz I. stebra pa je omejeno s sredstvi, saj se lahko po predpisih Evropske unije za ta namen dodeli največ 15 % sredstev, namenjenih prestrukturiranju vinogradov – ker ima Slovenija letno za celotno intervencijo prestrukturiranja planiranih slabih 3,5 milijona eurov, to pomeni, da lahko za ponovne zasaitve zaradi zlate trsne rumenice namenimo največ 500.000 eurov, kar bi zadostovalo za okoli 30 ha letno (ob upoštevanju povprečne podpore v preteklih letih). V povprečju bi lahko letno za ta namen realno namenili okoli 250.000 eurov, saj je treba upoštevati, da bodo za ta znesek zmanjšana razpoložljiva sredstva za redno prestrukturiranje vinogradov v Sloveniji, ki pa je nujno glede na slabo starostno in velikostno strukturo vinogradov. Povečanje sredstev ali morebitna nacionalna doplačila za ta namen niso dovoljena.

Za financiranje naprave vinogradov po obvezni izkrčaitvi v okviru intervencije za prestrukturiranje vinogradov je MKGP že podalo spremembo Strateškega načrta ukrepov kmetijske politike na Komisijo. Po potrditvi s strani Komisije bo treba dopolniti tudi nacionalno uredba, ki ureja intervencijo za prestrukturiranje vinogradov.

V okviru intervencij razvoja podeželja (II. steber SKP) se spodbujajo naložbe v postavitve novih vinogradov v okviru treh intervencij, in sicer:

- Intervencije IRP02 – Naložbe v dvig konkurenčnosti in tehnološki razvoj vključno z digitalizacijo kmetijskih gospodarstev. Spodbujajo se naložbe v postavitve novih vinogradov, ki se izvajajo sočasno z naložbami v izgradnjo zasebnih namakalnih sistemov za enega uporabnika, v nakup opreme za protislansko zaščito oziroma v nakup in postavitve mrež proti toči.
- Intervencije IRP04 – Naložbe v dvig konkurenčnosti ter tržne naravnosti ekoloških kmetij. Spodbujajo se naložbe v postavitve novih vinogradov, ki se izvajajo sočasno z naložbami v

- izgradnjo zasebnih namakalnih sistemov za enega uporabnika, v nakup opreme za protislansko zaščito oziroma v nakup in postavitve mrež proti toči.
- Intervencije IRP16 – Naložbe v prilagoditev na podnebne spremembe pri trajnih nasadih. Spodbujajo se naložbe v postavitve novih vinogradov, ki se izvajajo sočasno z naložbami v tehnološko posodobitev zasebnih namakalnih sistemov za enega uporabnika oziroma v nakup in postavitve mrež proti toči. Do podpore so upravičeni samo trajni nasadi, ki so v celoti posajeni s sortami večletnih rastlin, tolerantnih proti boleznim, škodljivcem, suši oziroma pozebi. V okviru te intervencije se sofinancirajo tudi naložbe v obnovo potenciala kmetijske proizvodnje, prizadetega zaradi naravne nesreče ali izjemnih pojavov pri trajnih nasadih, če je bila naravna nesreča razglašena s strani pristojnega organa v Republiki Sloveniji.

4.11 Pomoč za odpravo škode zaradi uničenih posameznih rastlin trte zaradi zlate trsne rumenice

V varovalnih pasovih ima imetnik trt po zakonu, ki ureja zdravstveno varstvo rastlin, pravico do odškodnine za uničene rastline trte, za katere je pristojni inšpektor odredil uničenje v okviru ukrepov za izkoreninjenje zlate trsne rumenice v varovalnih pasovih.

Fitosanitarni inšpektor v žariščih okužbe v razmejenih območjih zlate trsne rumenice pregleduje vinograde, označuje trse z bolezenskimi znamenji trsnih rumenic in odredi uničenje vseh trt z bolezenskimi znamenji, če je v njih manj kot 20 % trt z bolezenskimi znamenji. V naslednjih rastnih dobah inšpektor preverja, ali izvajalci dejavnosti opravljajo preglede trte v žariščih in ali javijo sum navzočnosti zlate trsne rumenice pristojnim inšpektorjem oziroma uradnim osebam, ter odreja ukrepe uničenja trt, dokler je določeno žarišče okužbe. Če delež okuženih trt z bolezenskimi znamenji v vinogradu za pridelavo grozdja, matičnem vinogradu, matičnjaku ali trsnici v žarišču okužbe znaša 20 % ali več, fitosanitarni inšpektor odredi krčitev celotnega vinograda na podlagi ocene tveganja, ki jo pripravi UVHVVR.

Če so matični vinograd, matičnjak ali trsnice v žarišču okužbe in če so v njem in okoliškem območju 20 m (matični vinogradi in trsnice) oziroma 40 m (matičnjaki), fitosanitarni inšpektor prepove premike in odredi uničenje rastlin z bolezenskimi znamenji.

Ker se bolezenska znamenja pri zlati trsni rumenici ne pokažejo takoj po okužbi, temveč običajno šele naslednje leto, lahko pričakujemo trte z bolezenskimi znamenji zlate trsne rumenice v vinogradu tudi še v naslednjem letu, čeprav so bile prejšnje leto okužene trte z vidnimi znamenji že odstranjene. Tako obstaja tveganje, da bi se trte, ki bi jih dosadili v vinograd takoj po odstranitvi okuženih trt, ponovno okužile z zlato trsno rumenico, zato je priporočljivo počakati z dosajanjem novih trt, dokler se stanje v vinogradu ne ustali in se simptomatične trte ne pojavljajo več.

V primeru krčitve celotnega vinograda in ponovnega sajenja trt je pomembno, da so pred ponovnim sajenjem čim bolj temeljito odstranjeni vsi ostanki korenin trte.

Na okuženih območjih, kjer zaradi razširjenosti zlate trsne rumenice izkoreninjenje ni več mogoče in zato fitosanitarni inšpektor ne odreja odstranjevanja okuženih trsov, pa je možnost povrnitve škode za posamezne odstranjene simptomatične trse v obliki nadomestila. Na okuženih območjih se izvajajo ukrepi zadrževanja in z odstranjevanjem posameznih okuženih in simptomatičnih trsov se pomembno vpliva na zmanjšanje potenciala in upočasnitev širjenja okužb z zlato trsno rumenico. Zaradi odstranjevanja posameznih okuženih trsov v večini vinogradov ni potrebna obnova celotnega vinograda, zato ni potrebe po zamenjavi opore, sortimenta ali sistema sajenja.

5. STROŠKI IZVEDBE IN NAČIN FINANCIRANJA UKREPOV

Stroški izvedbe predlaganih ukrepov proti zlati trsni rumenici predstavljajo izplačila vinogradnikom za obnove vinogradov po izkrčitvi, za izplačila za povrnitev škode zaradi uničenja posameznih trsov v obliki nadomestil in odškodnin, za povečan obseg spremljanja navzočnosti zlate trsne rumenice in njenega prenašalca, za kampanjo obveščanja in ozaveščanja ter za povečan obseg dela v okviru inšpekcijskega nadzora.

Vinogradnikom na okuženih območjih bo omogočeno nadomestilo za škodo zaradi uničenja posameznih trsov na kmetijskih gospodarstvih, kjer so bili odstranjeni okuženi oziroma simptomatični trsi. Za krčitev celega vinograda, če je okuženega več kot 20 % vinograda, in za nadomestitev oziroma obnovo izkrčenih vinogradov so na voljo ukrepi skupne kmetijske politike (opisani v nadaljevanju). Zato se za ukrep nadomestila za povrnitev škode zaradi uničenja posameznih trsov upošteva delež od nekaj okuženih trsov do največ 20 %, torej v povprečju okoli 10 % okuženosti posameznega vinograda. Na okuženem ljutomersko-ormoškem območju, kjer je prišlo do izbruha bolezni, je okoli 1600 ha vinogradov. Po podatkih iz Registra kmetijskih gospodarstev znaša povprečna gostota sajenja vseh prijavljenih vinogradov 4000 trsov/ha. Povprečna vrednost posameznega trsa v posajenem vinogradu je okoli 5,5 eura. Na podlagi navedenih podatkov to znaša skupno okoli 2.200.000 eurov za ukrep nadomestil posamičnih uničenih trsov, če bi upoštevali izplačilo nadomestila za krčitev posameznih trsov kmetijskim gospodarstvom (približno 1000 ha) na območju izbruha. To je zgolj približna ocena, saj dejansko število okuženih vinogradov in dejanska stopnja njihove okuženosti nista poznana. V letu 2021 je bilo od skupno 1600 ha vinogradov na tem območju pregledanih okoli 230 ha (približno 14 % površin) in je delež trt s simptomi v posameznih vinogradih znašal od manj kot 1 % do več kot 50 %. Glede na dosedanje ugotovitve pa se delež hitro povečuje. Prav tako so možni novi izbruhi na drugih okuženih območjih. Zato ocena stroškov za ta ukrep v obdobju treh let znaša do 3.200.000 eurov.

V primeru krčitve celih vinogradov zaradi okuženosti več kot 20 % je predvideno sofinanciranje ponovne zasaditve vinograda po obvezni izkrčitvi zaradi zlate trsne rumenice. Za intervencije v vinskem sektorju ocenjujemo 250.000 eurov letno, kar bi zadostovalo za okrog 15 ha letno (ob upoštevanju povprečne podpore v preteklih letih) ter skupaj okoli 4.400.000 eurov za intervencije za razvoj podeželja.

Zaradi naraščanja okužb v varovalnem pasu okoli množičnega izbruha zlate trsne rumenice na ljutomersko-ormoškem območju z okolico in predvidoma tudi v varovalnih pasovih okoli drugih okuženih območij v Sloveniji ocenjujemo, da se bo v letošnjem in prihodnjih letih najmanj podvojilo število odstranjenih okuženih in simptomatičnih trsov, odrejenih s strani fitosanitarnega inšpektorja, in posledično bo več tudi odškodnin za uničene trse ob saniranju žarišč okužb. Za uničene trte zaradi zlate trsne rumenice ocenjujemo do 700.000 eurov odškodnin letno.

V okviru nacionalnega programa monitoringa za ugotavljanje in spremljanje navzočnosti zlate trsne rumenice se bo glede na širjenje okužb povečal obseg zdravstvenih pregledov trt, monitoringa škržatkov in laboratorijskega testiranja za ugotovitev obsega širjenja. Povečano število pregledov, vzorčenja in laboratorijskih analiz bo tudi v okolici žarišč, matičnih vinogradov, matičnjakov in trsnic. Okrepila se bo strokovna podpora za iskanje učinkovitih orodij in ukrepov za zatiranje in preprečevanje širjenja ter preučevanje epidemiologije zlate trsne rumenice z znanimi in možnimi prenašalci. Posledično se bodo za navedene aktivnosti povečali stroški dela in materialni stroški do 300.000 eurov na letni ravni.

Za obvladovanje zlate trsne rumenice na okuženih območjih in varovalnih pasovih za zlato trsno rumenico, še zlasti na območju množičnega izbruha, bodo dodatni stroški povezani z izvajanjem inšpekcijskega nadzora. Z izvajanjem sistematičnega in poostrenega nadzora nad izvajanjem ukrepov odstranjevanja okuženih trt/krčitev vinogradov in tretiranja prenašalca s fitofarmaceutskimi sredstvi ter drugih obveznosti vinogradnikov na razmejenih območjih se bodo povečali stroški dela zaradi povečanega obsega dela inšpektorjev in materialni stroški, povezani s potnimi nalogi in pomočjo študentov. Skupni stroški za izvedbo povečanega obsega nadzora znašajo do 100.000 eurov letno.

Za izvedbo kampanje obveščanja in ozaveščanja na nacionalni ravni in ljutomersko-ormoškem območju o izvajanju preventivnih ukrepov in pomenu zgodnjega ter pravočasnega odkrivanja novih okužb za zaustavitev širjenja bolezni ocenjujemo potrebna sredstva v višini do 20.000 eurov letno. Sredstva so potrebna za pripravo in distribucijo različnih informativnih gradiv in izvedbo oglaševanja prek različnih medijev (radio, TV, glasila) v ponavljajočih se obdobjih.

Ocena stroškov za izvedbo programa za obdobje 2023–2025:

Ukrep	Stroški izvedbe programa po letih (EUR)			
	2023	2024	2025	2026
Ponovna zasaditev vinogradov/ I. steber SKP	0	250.000	250.000	0
Postavitev novih vinogradov/ II. steber SKP	0	2.200.000	2.200.000	0
Nadomestila za posamezne trse	1.200.000	1.000.000	1.000.000	0
Odškodnine	700.000	700.000	700.000	
Ugotavljanje/spremljanje navzočnosti zlate trsne rumenice in njenega prenašalca	300.000	300.000	300.000	0
Povečan inšpekcijski nadzor	100.000	100.000	100.000	0
Kampanja obveščanja in ozaveščanja	20.000	20.000	10.000	0
Skupaj po letih	2.320.000	4.570.000	4.560.000	0
SKUPAJ				11.450.000

Način financiranja izvedbe ukrepov za obdobje 2023–2026:

Ukrep	Način zagotavljanja sredstev po letih (EUR)			
	2023	2024	2025	2026
Ponovna zasaditev vinogradov/ I. steber SKP	0	250.000	250.000	0
Postavitev novih vinogradov/ II. steber SKP	0	2.200.000	2.200.000	0
Nadomestila za posamezne trse	1.200.000	0	0	2.000.000
Odškodnine	700.000	0	0	1.400.000
Ugotavljanje/spremljanje navzočnosti zlate trsne rumenice in njenega prenašalca	300.000	0	0	600.000
Povečan inšpekcijski nadzor	100.000	0	0	200.000
Kampanja obveščanja in ozaveščanja	20.000	0	0	30.000
Skupaj po letih	2.320.000	2.450.000	2.450.000	4.230.000
SKUPAJ				11.450.000

Sredstva za povrnitev škode za posamezne uničene trte zaradi zlate trsne rumenice v obliki nadomestila na okuženih območjih in v obliki odškodnin na varovalnih pasovih, ki bo nastala vinogradnikom v letih 2024 in 2025, bodo zagotovljena v posebnem delu proračuna za leto 2026.

V delu, ki se nanaša na spremljanje in ugotavljanje navzočnosti zlate trsne rumenice in njenega prenašalca ter na izvedbo kampanje obveščanja in ozaveščanja, se bo program v letih 2024 in 2025 izvajal skladno z zagotovljenimi sredstvi v posebnem delu proračuna za leta 2024, 2025 in 2026.

Priloga 2

Število tretiranj s fitofarmaceutskimi sredstvi v razmejenih območjih zadrževanja in razmejenih območjih izkoreninjenja

Preglednica 1: Število tretiranj s fitofarmaceutskimi sredstvi v razmejenem območju zadrževanja v severovzhodni Sloveniji (Štajerska in Prekmurje)

Območje	Občine	Število obveznih tretiranj
Okuženo območje in varovalni pas	Lendava, Dobrovnik, Ljutomer, Ormož, Razkrižje, Sveti Tomaž, Sveti Jurij ob Ščavnici, Trnovska vas, Destrnik, Sveti Andraž, Juršinci, Gorišnica, Dornava	3
Varovalni pas	Zavrč, Cirkulane, Markovci, Ptuj, Duplek, Lenart, Sveta Trojica v Slovenskih goricah, Cerkvjenjak, Gornja Radgona, Radenci, Križevci, Moravske Toplice, Puconci, Kobilje, Bistrica ob Sotli	3; če imetnik sam spremlja ulov odraslih škržatkov z rumenimi lepljivimi ploščami v skladu z navodili iz 7. člena te uredbe in so po 2. tretiranju ulovljeni manj kot štirje škržatki na eno ploščo na teden, sta obvezni dve tretiranj.
Varovalni pas	Veržej, Križevci, Apače, Sveta Ana, Šentilj, Kungota, Pesnica, Sveti Jurij v Slovenskih goricah, Benedikt, Maribor, Hoče - Slivnica, Rače - Fram, Miklavž na Dravskem polju, Starše, Hajdina, Videm, Kidričevo, Slovenska Bistrica, Poljčane, Makole, Majšperk, Podlehnik, Oplotnica, Žetale, Središče ob Dravi, Tišina, Murska Sobota, Beltinci, Odranci, Črenšovci, Velika Polana, Turnišče, Cankova, Rogašovci, Grad, Kuzma, Gornji Petrovci, Šalovci, Hodoš, Zreče, Vojnik, Slovenske Konjice, Rogaška Slatina, Rogatec, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Podčetrtek, Kozje	2

Preglednica 2: Število tretiranj s fitofarmaceutskimi sredstvi v razmejenem območju zadrževanja v jugovzhodni Sloveniji (Posavje, Dolenjska in Bela krajina)

Območje	Občine	Število tretiranj
Okuženo območje in varovalni pas	Dolenjske Toplice, Straža, Mirna Peč, Novo mesto, Šentjernej, Kostanjevica na Krki, Brežice	3
Varovalni pas	Krško	3; če imetnik sam spremlja ulov odraslih škržatkov z rumenimi lepljivimi ploščami v skladu z navodili iz 7. člena te uredbe in so po 2. tretiranju ulovljeni manj kot štirje škržatki na eno ploščo na teden, sta obvezni dve tretiranji.
Varovalni pas	Žužemberk, Trebnje, Mirna, Šentrupert, Mokronog - Trebelno, Sevnica, Šmarješke Toplice, Škocjan, Semič, Črnomelj, Metlika	2

Preglednica 3: Število tretiranj s fitofarmaceutskimi sredstvi v razmejenem območju zadrževanja v zahodni Sloveniji (Primorska)

Območje in institucija	Občine	Število tretiranj
Okuženo območje in varovalni pas	Piran, Izola, Koper, Ankaran, Sežana, Komen, Renče - Vogrsko	2; če imetnik sam spremlja ulov odraslih škržatkov z rumenimi lepljivimi ploščami v skladu z navodili iz 7. člena te uredbe in so po 1. tretiranju ulovljeni manj kot štirje škržatki na eno ploščo na teden, je obvezno eno tretiranje.
Varovalni pas vključno z žarišči okužbe KGZS – Zavod Nova Gorica	Brda, Nova Gorica, Šempeter - Vrtojba, Miren - Kostanjevica, Ajdovščina, Vipava, Divača, Hrpelje - Kozina	2; če imetnik sam spremlja ulov odraslih škržatkov z rumenimi lepljivimi ploščami v skladu z navodili iz 7. člena te uredbe in so po 1. tretiranju ulovljeni manj kot štirje škržatki na eno ploščo na teden, je obvezno eno tretiranje.

Priloga 3

Modelni izračuni za višino upravičenih stroškov pomoči za finančno nadomestilo

Oblika sajenja	TERASE	TERASE	TERASE		VERTIKALA	VERTIKALA	VERTIKALA
Gostota sajenja	6.780	4.500	3.660		5.530	4.301	3.519
Starost nasada (let)	strošek na rastlino trte v EUR				strošek na rastlino trte v EUR		
1	4,91	6,36	7,35		5,02	5,88	6,74
2	5,97	7,34	8,28		6,17	7,01	7,84
3	6,34	7,74	8,69		6,76	7,66	8,55
4	6,96	8,21	9,07		7,30	8,09	8,88
5	6,76	7,95	8,77		7,08	7,83	8,58
6	6,55	7,70	8,48		6,86	7,57	8,29
7	6,35	7,44	8,18		6,63	7,31	7,99
8	6,14	7,18	7,88		6,41	7,06	7,70
9	5,94	6,92	7,58		6,19	6,80	7,41
10	5,73	6,66	7,29		5,97	6,54	7,11
11	5,53	6,40	6,99		5,74	6,28	6,82
12	5,33	6,14	6,69		5,52	6,02	6,53
13	5,12	5,88	6,40		5,30	5,77	6,23
14	4,92	5,62	6,10		5,08	5,51	5,94
15	4,71	5,36	5,80		4,86	5,25	5,64
16	4,51	5,10	5,50		4,63	4,99	5,35
17	4,30	4,84	5,21		4,41	4,73	5,06
18	4,10	4,58	4,91		4,19	4,48	4,76
19	3,90	4,32	4,61		3,97	4,22	4,47
20	3,69	4,06	4,32		3,74	3,96	4,17
21	3,49	3,80	4,02		3,52	3,70	3,88
22	3,28	3,54	3,72		3,30	3,44	3,59
23	3,08	3,28	3,43		3,08	3,19	3,29
24	2,87	3,03	3,13		2,86	2,93	3,00
25	2,67	2,77	2,83		2,63	2,67	2,71
26	2,47	2,51	2,53		2,41	2,41	2,41
27	2,26	2,25	2,24		2,19	2,15	2,12
28	2,06	1,99	1,94		1,97	1,89	1,82
29	1,85	1,73	1,64		1,74	1,64	1,53
30–39	1,65	1,47	1,35		1,52	1,38	1,24
40 in več	0,83	0,74	0,68		0,76	0,69	0,62

Priloga 4

**VLOGA ZA FINANČNO NADOMESTILO
ZA ODPRAVO ŠKODE V VINOGRADNIŠTVU**

Finančno nadomestilo na podlagi 27. člena Uredbe o ukrepih za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice (Uradni list RS, št. 85/23; v nadaljnjem besedilu: Uredba)

PODATKI O VLAGATELJU

Naziv vlagatelja:

Davčna številka:

Naslov:

Pošta:

Kontaktne podatke odgovorne osebe:

Kontaktne oseba:

Telefon:

E-naslov:

O UKREPU

KMG-MID:

GERK:

IZJAVE VLAGATELJA

1. Izjavljam, da sem seznanjen s pogoji in obveznostmi iz Uredbe.
2. Izjavljam, da so vsi podatki, ki sem jih navedel v zahtevku, resnični, točni in popolni ter da za svoje izjave prevzemam vso kazensko in materialno odgovornost.
3. Soglašam s pridobitvijo podatkov iz uradnih evidenc, ki so potrebni za izračun pomoči in odločitev o upravičenosti do sredstev na podlagi Uredbe, vključno s podatki, ki štejejo za davčno tajnost.
4. Izjavljam, da Agenciji dovoljujem opravljanje pregledov vlog in morebitnih pregledov na kraju samem.
5. Izjavljam, da sem seznanjen, da se ukrep pomoči po Uredbi izvaja v skladu z Uredbo Komisije (EU) 2022/2472 z dne 14. decembra 2022 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči v kmetijskem in gozdarskem sektorju ter na podeželju za združljive z notranjim trgov z uporabo členov 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL L št. 327 z dne 21. 12. 2022, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2022/2472/EU).
6. Izjavljam, da sem seznanjen, da Agencija vodi in hrani natančne evidence z informacijami in dokazili o posameznih pomočeh še deset let od dneva odobritve zadnjega finančnega nadomestila.
7. Izjavljam, da sem v celoti izvedel vse predpisane ukrepe zadrževanja glede zatiranja prenašalca in uničenja simptomatičnih rastlin trte v skladu z drugim odstavkom 9. člena Uredbe in posameznem letu.
8. Seznanjen sem, da so podatki o shemi pomoči iz 15. člena Uredbe v skladu s prvim odstavkom 9. člena Uredbe 2022/2472/EU objavljeni na osrednjem spletnem mestu državne uprave.

VSEBINA

VLADA

2577. Uredba o ukrepih za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice 7267

ISSN 1318-0576

9 771318 057017

Izdajatelj Služba Vlade RS za zakonodajo – v. d. direktor Rado Fele • Založnik Uradni list Republike Slovenije d.o.o. – direktor Denis Stroligo • Priprava Uradni list Republike Slovenije d.o.o. • Naročnina za obdobje 1. 1. do 31. 12. 2023 je 599 EUR (brez DDV), v ceno posameznega Uradnega lista Republike Slovenije je vračunan 5% DDV • Reklamacije se upoštevajo le mesec dni po izidu vsake številke • Uredništvo in uprava Ljubljana, Dunajska cesta 167 • Poštni predal 379 • Telefon tajništvo (01) 2001 821, računovodstvo in naročnine (01) 2001 863, telefaks (01) 2001 825, prodaja (01) 2001 838, preklici (01) 2001 842, telefaks (01) 4250 199, uredništvo (01) 2001 841/868, uredništvo (javni razpisi ...) (01) 2001 842, uredništvo – telefaks (01) 4250 199 • Internet: www.uradni-list.si – uredništvo e-pošta: objave@uradni-list.si • Transakcijski račun 02922-0011569767